

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล
เรื่อง โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
THE EFFECTS OF BRAIN - BASED LEARNING WITH BAR MODEL
TECHNIQUE ON MATHEMATICS PROBLEMS OF
PRATHOMSUKSA 2 STUDENTS



¹สุดารัตน์ บุญมาก, ²กระพัน ศรีงาน และ ³เบญจพร วรณูปถัมภ์

¹Sudarat Boonmak, ²Krapan Sringan and ³Benchaporn Wannupatam

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ประเทศไทย

Buriram Rajabhat University, Thailand.

¹Sudarat.boon@bru.ac.th, ²Kraphan.s@bru.ac.th, ³Benjaphorn.wn@bru.ac.th

Received: January 19, 2026;

Revised: April 25, 2026;

Accepted: April 28, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล จำนวน 12 แผน

¹นักศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ชนิดอัตนัย จำนวน 5 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Paired-sample t-test) ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน; การวาดรูปบาร์โมเดล; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; การคิดวิเคราะห์

Abstract

The objectives of this study were: (1) to compare the learning achievement in mathematical word problems of Grade 2 students before and after receiving instruction through brain-based learning integrated with the bar model drawing technique, and (2) to compare their analytical thinking ability in mathematical word problems before and after the implementation of the same instructional approach. The sample consisted of 40 Grade 2 students from Buriram Kindergarten School, Mueang District, Buriram Province, under the Office of Buriram Primary Educational Service Area 1, during the first semester of the 2024 academic year. The participants were selected by cluster random sampling. The research instruments comprised 12 lesson plans on mathematical word problems designed based on brain-based learning principles combined with the bar model technique, a 10-item multiple-choice test to measure learning achievement, and a 5-item open-ended test to assess analytical thinking ability. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and paired-sample t-test. The results revealed that: (1) the students' post-instruction learning achievement scores were significantly higher than their pre-instruction scores at the .05 level, and (2) the students' post-instruction analytical thinking ability scores were significantly higher than their pre-instruction scores at the .05 level.

Keywords: Brain-Based Learning; Bar Model Drawing Technique; Learning Achievement; Analytical Thinking Ability

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นศาสตร์พื้นฐานที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการฝึกกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบและมีแบบแผน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ วางแผน คำนวณ ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันและการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ท่ามกลางความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560 : 1) อย่างไรก็ตามลักษณะเฉพาะของคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นวิชาที่มีความเป็นนามธรรมสูง ทำให้ผู้เรียนจำนวนมากประสบปัญหาในการทำความเข้าใจ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ต้องวางรากฐานด้านความคิดรวบยอด ทักษะการคำนวณ และความสามารถในการแก้ปัญหา ครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อพัฒนาองค์ประกอบสำคัญของการเรียนคณิตศาสตร์ ได้แก่ ความเข้าใจในมโนทัศน์ ทักษะการคำนวณ และทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งหัวใจสำคัญขององค์ประกอบทั้งหมดคือ “ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์” ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ และนำความรู้ไปใช้แก้สถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิชัย พาณิชยสว. 2560 : 1)

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ พบว่ายังประสบปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลจากการทดสอบระดับชาติ (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในช่วงปีการศึกษา 2563–2565 ชี้ให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด และระดับประเทศอยู่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ โดยเฉพาะด้านทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์และการคิดคำนวณที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าทุกๆ ด้าน ปีการศึกษา 2563-2565 พบว่าการใช้ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์หรือทักษะการคิดคำนวณ คะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่ฯ คือ 39.24 , 45.57 และ 41.59 ระดับจังหวัด คือ 41-59, 46.07 และ 46.14 และระดับประเทศ คือ 40.47, 49.44 และ 49.12 ตามลำดับ หากวิเคราะห์คะแนนการทดสอบระดับชาติ (National Test : NT) รายตัวชี้วัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ ระดับโรงเรียน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.93 , 37.06 และ 41.27 ตามลำดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1, 2563–2565) เมื่อพิจารณาผลการทดสอบในระดับสถานศึกษา พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาล

บุรีรัมย์ มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านคณิตศาสตร์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด โดยเฉพาะความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ นักเรียนจำนวนมากยังขาดการวิเคราะห์สถานการณ์ ขาดการเชื่อมโยงข้อมูล และไม่สามารถวางแผนกระบวนการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นลำดับขั้น ส่งผลให้การเรียนรู้ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ (โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์. 2566 : 41)

ในทำนองเดียวกัน ผลการประเมินผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2566 พบว่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด และด้านที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำที่สุดคือการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สาเหตุสำคัญมาจากการที่นักเรียนยังไม่สามารถทำความเข้าใจโจทย์เชิงภาษาได้อย่างลึกซึ้งขาดทักษะการจัดระบบความคิด และไม่สามารถใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอนในการวิเคราะห์และหาคำตอบ อีกทั้งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในบางส่วนยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ (โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์. 2566 : 45-46)

ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ครูผู้สอนให้ความสนใจอยู่ในขณะนี้ เพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย สื่อการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนไม่ตึงเครียด และผ่อนคลายในการเรียนนำไปสู่การเรียนรู้ที่ดี การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เจนเซน (Jensen. 2000 : 6) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน หมายถึง การเรียนรู้ที่ผสมผสานหรือรวบรวมหลากหลายทักษะความรู้เพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมการทำงานของสมอง เพราะการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติ การเรียนรู้ของสมองเป็นการเรียนรู้ที่ต้องตอบคำถามที่ว่า อะไรบ้างที่ดีต่อสมอง ซึ่งเป็นการนำความรู้ การทำงานหรือธรรมชาติการเรียนรู้ของสมองให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น แนวคิดสมองเป็นฐานเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินแก้ปัญหา การตัดสินใจและการวางแผนเพื่อนำไปสู่ การลงมือทำจริงที่สอดคล้องกับกระบวนการสมองให้สมองได้ทำงานทั้งการคิด การเกิดความรู้สึกและการลงมือปฏิบัติจริงไปพร้อมๆ กัน (สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. 2559 : 8-12) สอดคล้องกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่นิยมกันในปัจจุบันคือ เทคนิค การวาดรูปบาร์โมเดล ซึ่งเป็นเครื่องมือจะนำมาช่วยในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์อีกทาง

บาร์โมเดล (Bar Model) เป็นยุทธวิธีการทำโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่กำหนดให้ใช้การวาดรูปบาร์โมเดลในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยจะวาดเป็นรูปบล็อกหรือบาร์ ซึ่ง

ลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เรียกว่า Singapore Bar Model หรือ Singapore Block Model หรือเรียกสั้นๆ ว่า Bar Model การใช้การวาดรูปบาร์โมเดลเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีประโยชน์มาก เนื่องจากช่วยให้นักเรียนสามารถแสดงความเข้าใจข้อมูลจากโจทย์ปัญหาและเชื่อมโยงกับความรู้ทางคณิตศาสตร์ได้อย่างชัดเจนมีขั้นตอนที่สามารถทำได้ คือ 1) อ่านและเข้าใจโจทย์ปัญหา : ให้นักเรียนอ่านโจทย์ปัญหาอย่างรอบคอบและเข้าใจโจทย์อย่างถูกต้องก่อนที่จะทำอะไรต่อไป 2) แปลงข้อมูลเป็นรูปร่าง : ใช้ข้อมูลจากโจทย์ปัญหาและแปลงเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวาดรูปบาร์โมเดลได้ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าปัญหาเกี่ยวกับจำนวนของแอปเปิลและส้ม นักเรียนสามารถใช้วงกลมหรือกล่องแสดงแอปเปิลและส้มในรูปบาร์โมเดล 3) ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ : นักเรียนสามารถใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ เช่น การบวก ลบ คูณ หรือหาร เพื่อแก้ปัญหาและคำนวณผลลัพธ์ 4) วาดรูปบาร์โมเดล นักเรียนสามารถใช้ข้อมูลที่แปลงและความรู้ทางคณิตศาสตร์เพื่อวาดรูปบาร์โมเดลที่แสดงสถานการณ์ของปัญหา ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพรวมของปัญหาและวิธีการแก้ไขได้อย่างชัดเจน 5) ตรวจสอบและแก้ปัญหา นักเรียนควรตรวจสอบการแก้ปัญหาในรูปบาร์โมเดลว่าถูกต้องหรือไม่ และทำการแก้ไขปัญหาตามจำนวนข้อมูลที่ได้รับและ 6) เรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ การใช้การวาดรูปบาร์โมเดลช่วยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองสามารถเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาและการใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในบทเรียนอื่นๆ ได้

การใช้การวาดรูปบาร์โมเดลเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการสอนทางคณิตศาสตร์ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในนักเรียนช่วยเสริมสร้างทักษะคณิตศาสตร์และทักษะในการแก้ปัญหามีประสิทธิภาพอย่างมาก เคอร์รี่ เจเรมี และแฟนนี (Kerry, Jeremy & Fannie. 2013 : 2) กล่าวว่า บาร์โมเดลเป็นรูปแบบหนึ่งของเทคนิคที่ใช้ในการแก้โจทย์ปัญหาพีชคณิต ซึ่งในประเทศสิงคโปร์ได้สร้างกลยุทธ์การเรียนการสอนโดยพัฒนาบาร์โมเดลขึ้นมากับการเรียนคณิตศาสตร์และได้เผยแพร่ไปทั่วโลกเพื่อใช้แก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยหลักการแก้โจทย์ปัญหา คือการนำโจทย์ปัญหามาคิดเป็นรูปบาร์แท่งออกมา ไม่ว่าโจทย์จะเป็นการบวก การลบ การคูณ การหาร หรือแม้กระทั่งเศษส่วน ซึ่งครอบคลุมหลักการเรียนคณิตศาสตร์เบื้องต้นของนักเรียนประเทศสิงคโปร์ได้ดี ซึ่ง กรองทอง ไครรี่ (2554 : 1) ได้นำเสนอวิธีการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล การทำโจทย์ปัญหาโดยการวาดรูปบาร์โมเดลเป็นวิธีการแก้โจทย์ปัญหาเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ นักเรียนได้พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการวางแผนเพื่อนำไปสู่การลงมือทำจริงที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนตามแนวทางของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553: 10 – 11) ขั้นที่ 1 สัมผัสของจริงหรือวัตถุสามมิติที่นำมาใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้ในห้องเรียน/นอกห้องเรียนเพื่อเก็บประสบการณ์ ขึ้น

ที่ 2 ก้าวจากการเรียนรู้จากการสัมผัสของจริงหรือวัตถุสามมิติขึ้นสู่กระบวนการเรียนรู้โดยให้สมองคิดเทียบเคียงของจริงหรือวัตถุสามมิติขึ้นเป็นภาพ ขั้นที่ 3 ก้าวจากการเรียนรู้จากภาพ ขึ้นสู่กระบวนการเรียนรู้โดยให้สมองเห็นภาพคู่กับสัญลักษณ์ และขั้นที่ 4 ก้าวจากการเรียนรู้จากภาพ ขึ้นสู่กระบวนการเรียนรู้โดยใช้สัญลักษณ์เพียงอย่างเดียวซึ่งนักเรียนจะเรียนด้วยความสนุกสนานเต็มศักยภาพ

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานหรือรวบรวมหลากหลายทักษะความรู้เพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมการทำงานของสมอง เพราะเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติ เมื่อนำมาจัดกิจกรรมร่วมกับการวาดรูปบาร์โมเดลในการสอนคณิตศาสตร์ จึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สามารถแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ได้ดีขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดลมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในวิชาคณิตศาสตร์ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและองค์ประกอบของการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 6 ห้องเรียน รวม 237 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มเลือก

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยเป็นสาระการเรียนรู้กลุ่มคณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รหัสวิชา ค12101 จัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยบูรณาการแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล ประกอบด้วยหัวข้อย่อยและเวลาเรียนดังนี้

- | | |
|--|-----------------|
| 1) การหาผลลัพธ์การบวก ลบ คูณหารระคน | จำนวน 2 ชั่วโมง |
| 2) สถานการณ์การบวกและการลบ 2 ขั้นตอน | จำนวน 2 ชั่วโมง |
| 3) โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ 2 ขั้นตอน | จำนวน 2 ชั่วโมง |
| 4) สถานการณ์การบวก ลบ คูณ หารระคน 2 ขั้นตอน | จำนวน 3 ชั่วโมง |
| 5) โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคน 2 ขั้นตอน | จำนวน 3 ชั่วโมง |

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมเวลา 12 ชั่วโมง

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียน

3.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน รวม 15 คะแนน สร้างตามแนวความคิดการวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของบลูมและคณะ ใช้ประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อนำเสนอและแปลความหมายผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบการอธิบายผลต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	P-value
ก่อนเรียน	40	10	4.05	1.54	39	26.39*	.000
หลังเรียน	40	10	8.30	1.32			

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 8.30 และคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 4.05 ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล แสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	P-value
ก่อนเรียน	40	15	5.05	2.18	39	35.29*	.000
หลังเรียน	40	15	12.68	2.16			

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดลมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 12.68 และคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 5.05 ซึ่งนักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล เรื่องโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติและกลไกการทำงานของสมอง โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้การเรียนรู้มีความหมายและเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ประกอบกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดลซึ่งเป็นเครื่องมือเชิงภาพที่ช่วยให้นักเรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลในโจทย์ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม ช่วยจัดระบบความคิด และส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน

การบูรณาการการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล จึงช่วยพัฒนาทั้งด้านความเข้าใจเชิงมโนทัศน์ ทักษะการแก้ปัญหา และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นอย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (2559 : 8-12) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสมองเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งช่วยกระตุ้นการทำงานของสมองทั้งด้านความคิด อารมณ์ และการปฏิบัติไปพร้อมกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในความจำระยะยาว

นอกจากนี้ เควิน (Kevin, 2012 : 4) ระบุว่า บาร์โมเดลเป็นเทคนิคการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของประเทศสิงคโปร์ที่ใช้แผนภาพแท่งช่วยแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลในโจทย์ ส่งเสริมการคิดอย่างเป็นระบบ และช่วยพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริสา ไชยกุล (2564 : 66–68) ที่ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรารักษ์ เพ็ชชะ (2563 : 59–60) ที่ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานในรายวิชาคณิตศาสตร์ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 12.68 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนซึ่งเท่ากับ 5.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของฮาร์โต นูโรโซ (Harto Nuroso, 2018 : 775–780) ซึ่งพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ พบว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอนและการใช้สื่อเชิงภาพช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น และได้รับการตอบรับเชิงบวกจากผู้เรียน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษดา บุญโสม (2563 : 70) ที่ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดลร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

จากผลการอภิปรายข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดลเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วยลดความเบื่อหน่ายและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ตามแผน

1.2 ในการจัดกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ควรมีการอธิบายแนวคิดพร้อมยกตัวอย่างอย่างเป็นลำดับจากง่ายไปยาก เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการคิด และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ถูกต้อง

1.3 ควรบูรณาการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและแอปพลิเคชันทางการศึกษาที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างความน่าสนใจของบทเรียนและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.4 ในการจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ โดยเฉพาะสื่อที่ครูจัดทำขึ้นเอง ควรคำนึงถึงคุณค่า ความเหมาะสมต่อการใช้งานซ้ำในกิจกรรมที่หลากหลาย และมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดลไปสู่กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น หรือดำเนินการในลักษณะบูรณาการระหว่างหลายรายวิชา เพื่อศึกษาผลต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวมของผู้เรียน

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้านอื่นๆ นอกเหนือจากความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เช่น การให้เหตุผล การสื่อสารทางคณิตศาสตร์ และการแก้ปัญหา เพื่อส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนอย่างรอบด้านและสมดุล

เอกสารอ้างอิง

กรองทอง ไคศิริ. (2554). แบบฝึกการแก้โจทย์คณิตศาสตร์โดยใช้รูปบาร์โมเดล (Bar Model). ขึ้น

ป/4. กรุงเทพฯ : แมกแอนด์เอนิเมชัน.

กฤษดา บุญโสม. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้เรื่อง การบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ตามแนวคิดทฤษฎีของ Underhill ร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ (หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้) ค.ม.บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์. (2566 ก). รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.
- _____. (2566 ข). หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.
- วิชัย พาณิษฐ์สว. (2560). หัวใจของการสอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา. สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2566. จาก http://www.pacerathailand.org/2017/03/2009.html?fbclid=IwAR3CanL3K6nGdPOQXqKAZoxBuCoZEM6JiN4m_iqOzdtltyGrsbZz46W7S7l.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. (2549). การเรียนรู้ตามหลักการของสมอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. (2563). รายงานผลการประเมินการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Testing : NT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2563. บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.
- _____. (2563). รายงานผลการประเมินการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Testing : NT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2564. บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.
- _____. (2563). รายงานผลการประเมินการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Testing : NT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2565. บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Harto, N. (2018). "Developing a Learning Model to Promote the Skills of Analytical Thinking.", Journal of Education and Learning (EduLearn). 12(8) : 775 - 780.

Jensen, E. (2000). *Brain – Based Learning*. The United States of America : The Brain Store Publishing.

Jensen, Eric. (2000). *Brain-Based Learning*. San Diego: The Brain Store Publishing
Krech,D.,Crutchfield,R.S.and Ballachey,E.L.1962.Individual in Society.
Newyork:McGraw-hill Book Co.Inc.

Kerry, L. , Jeremy, N. & Fannie, K. (2013). “*Loger Bars for Bigger Numbers? Children’s Usage and Understanding of Graphical Representations of Algebraic Problems.*” *Journal of Frontling Research* 1. 1(1) : 81-86.



การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
PARTICIPATORY MANAGEMENT BY SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE UBON RATCHATHANI PROVINCIAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION



¹ชัยพล พสุรัตน์บรรจง, ²ลออ วิลัย, ³สมุท สมปอง และ ⁴สมกิต บุญยะโพธิ์

¹Chaiyapont Pasurathbunjong, ²Laor Wilai,

³Samoot Sompong and ⁴Somgit Boonyapo

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, ประเทศไทย

Western University, Thailand

¹Mail bigsu.kbg@gmail.com, ²Mail pun-pun28@hotmail.com

³Mail samoot.1958@gmail.com, ⁴Mail boonyapo2499@gmail.com

Received: May 20, 2026;

Revised: July 1, 2026;

Accepted: July 9, 2026

บทคัดย่อ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยจำแนกตามสถานบุคคล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 462 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน จากกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie & Morgan เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า

¹อาจารย์, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

²อาจารย์ ดร. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

³อาจารย์ ดร. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

⁴อาจารย์ ดร. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

มี 3 ตอน ค่าความเชื่อมั่นของการทดสอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นค่าแอลฟา 0.97 การวิเคราะห์ข้อมูลทำการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ คำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t - test ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและรายข้อทุกด้านอยู่ในระดับมาก เลี่ยงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ประสบการณ์ พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ผู้บริหารโรงเรียน

Abstract

Participatory Management of School Administrators in Schools under the Ubon Ratchathani Provincial Administrative Organization: This study aims to examine and compare the opinions of teachers regarding participatory management among school administrators in schools under the Ubon Ratchathani Provincial Administrative Organization. This is a survey research categorized by personal status. The research population consists of 462 educational personnel. The sample size is determined using the Krejcie & Morgan table for sample size determination. The research instrument is a three-part rating scale questionnaire with a reliability coefficient of alpha 0.97. Data analysis was performed using a computer to calculate frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test. Research Summary Teachers' opinions regarding participatory management by school administrators: Overall and in each individual aspect, all areas were at a high level. Ranked from highest to lowest, the areas were: academic administration, budget administration, personnel administration, and general administration. A comparison of teachers' opinions, categorized by gender, age, educational level, position, and experience, revealed no statistically significant differences at the 0.05 level, both overall and in individual aspects.

Keywords: Participatory management, school administrators.

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางการศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารงานของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีเทคนิค และวิธีการบริหารหลากหลายรูปแบบสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงสุด และเกิดผลสำเร็จขององค์กร การปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องใช้ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน การเป็นผู้บริหารมีอาชีพจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะเฉพาะ และอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและทุกฝ่ายทุกสถาบัน ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษาและการบริหารโดยใช้องค์คณะบุคคล (ธีระ รุญเจริญ, 2567) ตลอดจนทั้งนำการบริหารโดยอาศัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกคนแสดงออกถึงแนวคิดต่างๆ แต่คงไว้ซึ่งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

การศึกษาสถานภาพของการบริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยการทบทวนองค์กรเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจากสภาพแวดล้อมภายในมีจุดอ่อน (Weaknesses) ของนโยบายการศึกษาบางอย่างผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ เนื่องจากผู้บริหารบางส่วนยังขาดความตระหนักในการบริหารจัดการศึกษา และประสบปัญหาด้านชุมชน งบประมาณ บุคลากร เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29, 2564)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Administration) นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพราะการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมคือการที่ผู้บริหารใช้วิธีการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารตลอดจนการให้โอกาสและอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมายแต่การบริหารแบบมีส่วนร่วมอาจยังมีน้อยมากในสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาไม่มีการประชุมชี้แจงในการมอบหมายงาน การวางแผนงาน โครงการต่างๆ ไม่ชัดเจนและขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทีมงานวิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 12 แห่ง เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามสถานบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วยข้าราชการครู พนักงานราชการ ลูกจ้าง ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัดสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี 12 แห่ง จำนวนประชากรทั้งสิ้น 462 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี, ธันวาคม. 2568)

1.2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัดสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2568 ได้ตัวอย่าง จำนวน 210 คน จากกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป เครจซี่และมอร์แกน Krejcie & Morgan (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 43)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา มี 4 ด้าน คือ 1. ด้านการบริหารวิชาการ 2. ด้านการบริหารงบประมาณ 3. ด้านการบริหารงานบุคคล 4. ด้านการบริหารทั่วไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Seale Questionnaires) ประกอบด้วย 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ บุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 12 แห่ง มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List) เพื่อทราบสภาพของผู้อตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 12 แห่ง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับ คือระดับความคิดเห็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

5	หมายความว่า	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายความว่า	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3	หมายความว่า	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายความว่า	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1	หมายความว่า	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของบุคลากรทางการศึกษาที่ตอบแบบสอบถามที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ (ตามตัวแปรอิสระ)

ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) วิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ใช้ค่า t-test และ F-test วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสองกลุ่ม หรือมากกว่าสองกลุ่มแล้วแต่กรณี โดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงาน

ผลการวิจัย

จากการศึกษา ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกเป็นรายด้าน 4 ด้าน

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการบริหารวิชาการ	3.96	0.837	มาก
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.93	0.589	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.84	0.852	มาก
4. ด้านการบริหารทั่วไป	3.77	0.819	มาก
รวม	3.88	0.774	มาก

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามสถานบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	Sig	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
เพศ	0.003		✓
อายุ	.016		✓
ระดับการศึกษา	.149	✓	
ตำแหน่งหน้าที่	.541		✓
ประสบการณ์	.021		✓

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

2.1 ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ ความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อมาพิจารณารายด้านพบว่าบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านการบริหารงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้อภิปรายผลได้ดังนี้

ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ในภาพรวม และรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกรัตน์ ทำจะดี (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า 1.การบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 2. เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามสถานภาพของผู้ให้ ข้อมูล พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .0558

1.ด้านการบริหารวิชาการ โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคล องค์กร หน่วยงานต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษาในรูปแบบเครือข่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตประสงค์ ทัศนะนันต์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ยุคใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการ แบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลมี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ 2) จุดมุ่งหมาย ได้แก่ การมีส่วนร่วมโดยนำ เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการบริหารงานวิชาการ 3) กลไกการดำเนินการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมจาก บุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร 4) การดำเนินการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัล เข้ามาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 4 ด้าน คือ การวางแผนงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การประเมินผล ได้แก่ การประเมินประสิทธิผลจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ความพึงพอใจและความสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. ด้านการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนางาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนีย์ ใจเรือง (2568) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 12. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา และฝ่ายงาน 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ บุคลากรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำนวน 342 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.80 –1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86สถิติใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ค่าเอฟ และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ ผลการวิจัย

พบว่า 1. การบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน 2. การบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1พบว่า ความแตกต่างตามระดับการศึกษา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะในด้านการจัดทำและเสนอของประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การระดมทรัพยากร การบริหารการเงิน พัสดุ และการติดตามประเมินผล และความแตกต่างตามฝ่ายงาน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะในด้านการจัดทำและเสนอของประมาณ การจัดสรรงบประมาณ และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน ควรดำเนินการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ รวมถึงการวางแผนระยะยาว การตรวจสอบต่อเนื่อง และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือสนับสนุนในการกำหนดนโยบายวางแผนงานและพิจารณาจัดครูและบุคลากรให้เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติพร้อมทั้งดำเนินการทันต่อกำหนดเวลา สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของสถานศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญพิศ ฝาพองยูน (2560) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ด้านการบริหารบุคคล

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือส่งเสริมสนับสนุนให้มีห้องปฏิบัติการห้องประกอบการที่ทันสมัยและเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารณี อุทัยรัตนกิจ (2562: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนและการพัฒนาของครู เพื่อการเรียนรู้สูงสุดของนักเรียนผลการศึกษาผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรวมสำหรับ นักเรียนออทิสติกและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรวมมากกว่าอาจารย์และนักเรียน การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นกล ยุทธการจัดการเรียนการสอน และการจัดการในห้องเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ องค์ประกอบทางจิตที่ บ่งชี้พฤติกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนรวมมี 6 พฤติกรรม และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนแบบร่วมมือ คิดร่วมทำมีผลให้อาจารย์เกิดความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถทำให้การบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษาของผู้บริหารดำเนินไปด้วยความราบรื่น บุคลากรทางการศึกษามีความรักความผูกพันต่อสถานศึกษา การเกิดความรู้สึกที่ดีต่อภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ และมีการวางแผนทำงานร่วมกันของครูทุกระดับและทุกสายงาน เช่น สายผู้สอน สายบริหาร และสายสนับสนุนการสอน ทำงานเป็นทีมส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา และที่สำคัญคือผู้บริหารจะได้รับการยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นจากบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาหรือโรงเรียนที่ตนเป็นผู้บริหารสูงสุด บุคลากรทางการศึกษาเกิดขวัญและกำลังใจ มีความกระตือรือร้นต่อหน้าที่ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เกิดการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มศักยภาพของงานให้มีประสิทธิภาพ มีการเปิดโอกาสให้ข้าราชการครูหลายๆ ฝ่ายได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมติดตาม ประเมินผล ซึ่งจะส่งผลดีให้การทำงานของสถานศึกษา มีความคล่องตัว มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบร่วมกันต่อผลสำเร็จของสถานศึกษา ดังนั้น การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องอาศัยปัจจัย หลากหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ทฤษฎีการจูงใจ ทฤษฎีจิตวิทยาสังคม ทฤษฎีการสร้างผู้นำ และทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ โดยข้าราชการครูและผู้บริหารสามารถนำทฤษฎีต่างๆ มาบูรณาการ เพื่อประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษา เน้นการทำงานเป็นทีม อาศัยหลักการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวิเคราะห์ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมวางแผน ตามกระบวนการมีส่วนร่วม ของทฤษฎี 4 ขั้นตอน คือ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงานของผู้บริหาร บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ ทำจะดี (2560) การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม,
- จิตประสงค์ หมดนันทน์, (2564) รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 9, 3 (พฤษภาคม 2564):1202-1216

ดารณี อุทัยรัตนกิจ. (2562). การจัดการเรียนรวมในโรงเรียนและการพัฒนาของครูเพื่อการ
เรียนรู้สูงสุดของนักเรียนผลการศึกษา (ออนไลน์) เข้าถึงเมื่อ 5 สิงหาคม 2562
เข้าถึงได้จาก [https://kukr.lib.ku.ac.th/db/index.php?/BKN/
search_detail/result/9428](https://kukr.lib.ku.ac.th/db/index.php?/BKN/search_detail/result/9428)

ธีระ รุญเจริญ. (2560). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา.
พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : แอล.ที.เพรส

เพ็ญพิศ ผาพองยุ่น (2560) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี.วิทยานิพนธ์บริหารการศึกษา วิทยาลัยสันตพล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29, (2564) รายงานผลการประเมินคุณภาพ
ภายนอกของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 : อุดรธานี



แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21
GUIDELINES FOR DEVELOPING THE POTENTIAL OF EARLY
CHILDHOOD STUDENTS IN SCHOOLS UNDER THE CHONBURI
PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION
IN THE 21ST CENTURY

¹ชัยยพล พสุรัตน์บรรจง, ²ณัฐรักษ์พร पुलินธิรพุทธิ์, ³วัชรกร เคยบรรจง
และ ⁴ไพโรจน์ กระจำงพันธ์

¹Chaiyapont Pasurathbunjong, ²natkotchaporn pulinthiraput,
³Watcharakorn Koeibanjong and ⁴phairot krajangphan

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, ประเทศไทย
Western University, Thailand

¹bigsu.kbg@gmail.com, ²Natkotchaporn112@gmail.com

³watcharagron53077@gmail.com, ⁴rotk1959@gmail.com

Received: January 21, 2026; **Revised:** March 11, 2026; **Accepted:** March 23, 2026

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรในการศึกษา คือบุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วยครูและพนักงานของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จำนวน 976 คน จากจำนวน 11 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวนคน 278 กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามจำนวน 278 คน เปรียบเทียบจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie

¹อาจารย์, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

²อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

³อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

⁴นักวิชาการอิสระ

and Morgan) เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 3 ตอน มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากการทดสอบแบบสอบถามทั้งชุดได้ค่าแอลฟา 0.94 การวิเคราะห์ข้อมูลทำการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t - test และค่า F-test ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินผล ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านอาคารสถานที่ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านเนื้อหาของหลักสูตร ตามลำดับ 2) บุคลากรทางการศึกษาที่มี เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์บริหาร ต่างกันกันมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัย ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัย

Abstract

This study aimed to examine and compare the opinions of educational personnel regarding the development of 21st-century skills among early childhood students in schools under the Chonburi Provincial Administrative Organization, categorized by personal factors. The study population consisted of 976 teachers and staff from 11 schools under the Chonburi Provincial Administrative Organization. A total of 278 respondents completed the questionnaire. Data was compared using the Krejcie and Morgan Likert scale. The instrument was a three-part Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.94 (alpha for the entire questionnaire). Data analysis involved calculating percentages, means, standard deviations, t-tests, and F-tests. Research Summary: 1) The overall opinions of educational personnel regarding the guidelines for developing the potential of early childhood students were at a high level. The opinions, ranked from highest to lowest mean, were: evaluation, teachers and educational personnel, facilities, participation, and curriculum content. 2) There were no significant differences in opinions regarding the guidelines for developing the potential of early childhood students among educational personnel based on gender, educational level, and administrative experience. People of different ages have different opinions.

Keywords : Early childhood student potential development

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มีจุดมุ่งหมายและเจตนารมณ์เพื่อพัฒนาเด็ก ตั้งแต่แรกเกิด - 6 ปี ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้ และสร้างรากฐานชีวิตให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจ ในชาติ และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติบนหลักการที่ว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่ เด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสดำเนินชีวิตตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยมีจุดหมายเป็นภาพอนาคตที่ต้องการคือให้เด็กมีพัฒนาการ ตามวัยเต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป (สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา. 2560 : 2-3)

ช่วงปฐมวัย (อายุ 0-ก่อน 6 ปีบริบูรณ์) ถือเป็นช่วงวัยแห่งการเจริญเติบโตที่สำคัญที่สุดของชีวิต เพราะพัฒนาการต่างๆ ด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ภาษา จริยธรรม และความคิดสร้างสรรค์ จะสามารถเจริญเติบโตและพัฒนาได้มากที่สุดในช่วงดังกล่าว อันจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาในช่วงวัยอื่นๆ ของชีวิตต่อไป ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าว โดยการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ถูก กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562 ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนการปฏิรูปประเทศ และนโยบายรัฐบาล โดยเป้าหมาย และแนวทางต่างๆ ได้ถูกถ่ายทอดสู่การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความก้าวหน้าในหลายด้าน โดยเฉพาะการดูแลหญิงตั้งครรภ์และการเข้าถึงการศึกษาในระดับปฐมวัย

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาในหลายมิติต่างๆ ยังไม่บรรลุเป้าหมายในภาพรวมเท่าที่ควร เช่น คุณภาพของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ด้านการประเมินผลและด้านการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังมีปัจจัยประกอบด้านอื่นๆอีกมากมาย เช่น การกำหนดและการแปลงนโยบาย การนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ และพัฒนาระบบสนับสนุนอื่นๆ ขณะเดียวกัน ต้องคำนึงถึงบริบทการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งในเรื่องการเกิดที่ลดลง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูของครอบครัวไทย ด้วยเหตุผลหลายประการข้างต้น จึงทำให้กระผม ทีมงานวิจัย ประสงค์ที่จะทำการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ว่ามีแนวความคิดและหลักการอย่างไรต่อแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ จะได้นำเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ในศตวรรษที่ 21 ได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จำนวน 976 คน (ข้อมูลบุคลากรโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี : 2568)

1.2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จากกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป เครจซี่และมอร์แกน Krejcie & Morgan (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 43) จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 ใน 5 ด้านคือ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านเนื้อหาของหลักสูตร 3) ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) ด้านการมีส่วนร่วม และ 5) ด้านการประเมินผล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ทีมงานวิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อสอบถามระดับความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีในศตวรรษที่ 21 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะสำรวจรายการ (checklist) ข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์บริหาร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 รวมข้อคำถามทั้งหมด 25 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert's Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของบุคลากรทางการศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ (ตามตัวแปรอิสระ)

ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) วิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 ด้านอาคารสถานที่ ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการประเมินผล

ใช้ค่า t-test และ F-test วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสองกลุ่ม หรือมากกว่าสองกลุ่มแล้วแต่กรณี โดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงาน

ผลการวิจัย

จากการศึกษา แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินผล ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านอาคารสถานที่ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านเนื้อหาของหลักสูตร ตามลำดับ ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่อความคิดเห็นบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม

รายการ	n = 278			ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	
1. ด้านอาคารสถานที่	3.83	0.764	มาก	3
2. ด้านเนื้อหาของหลักสูตร	3.74	0.880	มาก	5
3. ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.98	0.831	มาก	2
4. ด้านการมีส่วนร่วม	3.81	0.768	มาก	4
5. ด้านการประเมินผล	4.14	0.671	มาก	1
เฉลี่ย	3.77	0.802	มาก	

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามเพศ พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามอายุ พบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมค่า Sig เท่ากับ 0.037 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าผู้ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Least - Significant Different (LSD)

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียน ปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียน ปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์บริหาร พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษา แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลได้ดังนี้

การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของจงรัก จันทรขาว และศิลปชัย สุวรรณมณี (2560) ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 วัตถุประสงค์1) เพื่อศึกษาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามตัวแปรอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 196 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน จากนั้น สุ่มแบ่งชั้นตามตัวแปร ขนาดของสถานศึกษา แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีจับสลาก เครื่องมือ การวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.932 สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการทดสอบค่าเอฟ ผลการศึกษาพบว่า 1) การศึกษาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในภาพรวมและราย

ด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 พบว่าครูที่มีระดับ การศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และครูที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และขนาดสถานศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการศึกษาในครั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือด้านการประเมินผล ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านอาคารสถานที่ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านเนื้อหาของหลักสูตร โดยผู้ศึกษาจะได้นำประเด็นที่ได้จากการศึกษามาอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่ ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของกลุ่มตรวจราชการและติดตามประเมินผล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 กับการใช้หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของครูผู้สอนระดับ ปฐมวัยในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 กับการใช้ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พบว่า โดยรวมและรายด้านครูผู้สอนปฐมวัยมีความ คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านนโยบายของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการ จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kate (2007) ได้วิจัยเรื่องผลที่ได้รับจากการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชอบการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้มีสภาพ คล้ายบ้าน นักเรียน มีความตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น ปัญหาด้านวินัย เพราะสนองตอบตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนดีขึ้น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของนันทิยา ไทยสมบูรณ์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการสอนของครู

ปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน 5 จังหวัดชายแดนใต้ ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะการสอน ด้านเนื้อหาและการสร้างองค์ความรู้ ได้แก่ (1) ครูมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตร (2) ครูมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ ผู้เรียน (3) ครูมีความรู้ในการใช้เกณฑ์ตัดสินพัฒนาการของผู้เรียน (4) ครูมีความรู้เกี่ยวกับการจัด ประสพการณ์ (5) ครูการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (6) ครูมีความรู้ในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง สำหรับเด็ก (7) ครูมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาเด็ก (8) ครูการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (9) ครูเข้าใจ แนวคิดที่ว่าผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาได้เอง (10) ครูสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับ ประสพการณ์ใหม่ๆ ที่ได้รับ (11) ครูสามารถนำแนวคิดนี้ไปวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (12) ครู สามารถสร้างนวัตกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละด้านได้

3. ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ Chapman and Burchfield (1992) ศึกษาเรื่อง ความเชื่อของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับ บทบาทของพวกเขในการปรับปรุงและพัฒนาการแสดงออกในเชิงวิชาการของนักเรียน พบว่า ผู้บริหารมีความเชื่อว่ากิจกรรม 3 ประการ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อการติดตามและนิเทศการ สอนการจัดการในโรงเรียนและความสัมพันธ์กับชุมชน มีผลต่อการปรับปรุงและพัฒนาการ แสดงออกของนักเรียนในเชิงวิชาการและสอดคล้องกับการศึกษาของ Hanushek and Rivkin (2006) ได้วิจัยเรื่องการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนให้สูงขึ้น โดยทำการยืนยันปัจจัยที่ครูประสบผลสำเร็จในห้องเรียนเพราะความสำคัญและคุณภาพของครูเป็น ตัวกำหนดความสำเร็จของนักเรียน มีการบันทึกผลการเรียนของนักเรียนและมีการแก้ไข ข้อบกพร่องของนักเรียนเพื่อให้คุณภาพการศึกษาสูงขึ้น

4. ด้านการมีส่วนร่วม ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ นัยนา พรหมดำ และศิริพร สุวรรณรังษี (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ตัวบ่งชี้สมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบย่อย 18 43 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น (1) ด้านการจัดการเรียนรู้ มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การบริหารจัดการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ และการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน (2) ด้านการพัฒนาตนเอง มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การทำงานเป็นทีม

การศึกษาหาความรู้ และการวิจัยในชั้นเรียน และ (3) ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความรักและศรัทธาใน วิชาชีพ การมีวินัยและความรับผิดชอบ และการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

5. ด้านการประเมินผล ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนันทยา พิลางาม (2565) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย โดยรวมพบว่า (1) พัฒนาครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ให้สามารถออกแบบการเรียนรู้ได้หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน (2) ส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมด้านการ ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ให้สามารถทำการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) พัฒนา ครูด้านจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ ให้เห็นความสำคัญของวิชาชีพครู รักษาชื่อเสียงของวิชาชีพครูรักและศรัทธาในวิชาชีพ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 มีแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในศตวรรษที่ 21 การเตรียมความพร้อมของเด็กก่อนวัยเข้าเรียน หรือการศึกษาของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กเหล่านี้ได้มีความพร้อมทุกด้านก่อนถึงวัยเกณฑ์เข้าเรียน ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพของการจัดการศึกษาแก่นักเรียนประถมวัยที่จะเกิดขึ้นได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากที่สุด เช่น

1.ด้านอาคารสถานที่ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ "ปลอดภัยและกระตุ้นการเรียนรู้" มีความปลอดภัยเชิงโครงสร้าง เช่น ตรวจสอบจุดเสี่ยง เช่น ปลั๊กไฟ มุมเสา พื้นกันลื่น และระบบรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวด

2. ด้านเนื้อหาของหลักสูตร การใช้หลักสูตรที่ยืดหยุ่นและเน้นประสบการณ์ตรง บูรณาการการเล่น ยึดหลักการเรียนรู้ผ่านการเล่น ไม่เน้นการท่องจำหรือทำแบบฝึกหัดที่เกินวัย

3. ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาให้ครูเป็น ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

4. ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการสร้างความร่วมมือแบบ บ้าน วัด โรงเรียน ผู้ปกครองคือ พันธมิตรจัดกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในชั้นเรียน และสื่อสารพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอ เครือข่ายชุมชน ดึงปราชญ์ชาวบ้านหรือหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่มาร่วมจัด ประสพการณ์การเรียนรู้

5. ด้านการประเมินผล การประเมินเพื่อ พัฒนามากกว่าการตัดสินการประเมินตาม สภาพจริงใช้การสังเกต จดบันทึกพฤติกรรม และรวบรวมชิ้นงาน แทนการสอบไล่ การประเมินรอบ ด้าน ความก้าวหน้าทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ไม่นับแค่ความเก่งทางวิชาการ การ สะท้อนกลับ นำผลการประเมินมาหารือกับครูและผู้ปกครอง เพื่อหาแนวทางส่งเสริมเด็กรายบุคคล

เอกสารอ้างอิง

- จรงค์ จันท์ขาว และศิลปชัย สุวรรณมณี (2560) *การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 .วิทยานิพนธ์ศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ*
- ธนนัยยา พิลางาม. (2565). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดหนองคาย*. Journal of Modern Learning Development, 6(10), 61-78.
- นันทิยา ไทยสมบูรณ์. (2562). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการสอนของครูปฐมวัยใน ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน 5 จังหวัดชายแดนใต้*. คุษณินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นัยนา พรหมดำและศิริพร สุวรรณรังสี. (2563). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะทางวิชาชีพ ของ ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. ลีขวารสารศึกษาศาสตร์, 7(2), 108-116*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Chapman.D.W. and Burchfield, S. (1992). *Headmasters beliefs about their role in improving student performance*. Tallahassee : Florida State University.



ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS OF SCHOOLS
WITHIN THE DOI ANG KHANG SECONDARY SCHOOL CLUSTER
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE CHIANG MAI.


¹อัจฉรา ตราเทพ และ ²สิทธิชัย มุลเขียน

¹Atchara Tratep and ²Sittichai Molkhien

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

North-Chiang Mai University, Thailand

¹packyoyo@hotmail.com, ²Sittichai@northcm.ac.th

Received: February 14, 2026; **Revised:** February 24, 2026; **Accepted:** February 26, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยศึกษาจากประชากรคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 171 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ เลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และมีค่าความเชื่อมั่น 0.95 1) การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับ คือ ด้านการจัดการเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลตามลำดับและด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านความเป็นผู้นำดิจิทัล

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

²อาจารย์ ดร. คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาควรเริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ขับเคลื่อนองค์กรและพัฒนาบุคลากรด้วยเทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยใช้เครื่องมือดิจิทัลเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากรเรียนรู้ พร้อมทั้งกำหนดนโยบายสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ควบคู่ไปกับการสร้างความตระหนักรู้ด้านจริยธรรมและความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำดิจิทัล ผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

Abstract

This research aimed to examine and propose guidelines for developing the digital leadership of school administrators in schools within the Doi Ang Khang Educational Network under the Chiang Mai Secondary Educational Service Area Office. The population consisted of 171 school administrators and teachers, along with five experts selected through purposive sampling for interviews. The research instruments included questionnaires and interview forms. Data were analyzed using percentages, means, and standard deviations, with a reliability coefficient of 0.95, and qualitative data were analyzed through content analysis. The findings revealed that the overall level of digital leadership of school administrators was high in all dimensions, ranked as follows: digital technology management, digital vision, digital technology utilization skills, and digital leadership, respectively. The proposed guidelines for developing digital leadership emphasize establishing a clear digital vision to drive the organization, developing personnel through technology to enhance educational quality, utilizing digital tools to improve teaching and learning efficiency, building external collaborative networks for sharing learning resources, formulating policies to support resources that promote active learning, and fostering awareness of ethics and digital safety for sustainable technology use.

Keywords: transformational leadership, school administrators, Office of the Secondary Education Service Area

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 9 มุ่งเน้นการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้ทันการเปลี่ยนแปลง โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา Jinnawatara Pakotang, (2016) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จและมาตรฐานในการดำเนินงานของสถานศึกษาในอนาคต ผู้นำดิจิทัลเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและบุคลากร ซึ่งภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารเป็นปัจจัยตัดสินความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร จันทนา แสนสุข (2559) โดยต้องเข้าใจบริบทและยอมรับการเปลี่ยนแปลงพร้อมส่งเสริมให้ครูบูรณาการศาสตร์การสอน เนื้อหา และเทคโนโลยีเข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561) ผู้บริหารต้องเผชิญความท้าทายด้านโครงสร้างพื้นฐานและทักษะ ICT จึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐาน ติดตามประเมินผล และแสวงหาทรัพยากรสนับสนุนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เอกชัย กีสุขพันธุ์ (2565) คุณลักษณะผู้นำยุคดิจิทัลต้องปรับตัวทัศนคติให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา พร้อมนิเทศและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีไปพร้อมกันเพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัย

ในยุคประเทศไทย 5.0 ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความคิดเชิงกลยุทธ์ และกล้าทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่เพื่อลดช่องว่างการบริหารแบบเดิม การเพิกเฉยต่อการเปลี่ยนแปลงหรือขาดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ย่อมส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ ทำให้ไม่สามารถก้าวตามโลกดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ทัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ รับผิดชอบสถานศึกษา 34 แห่ง โดยใช้ SESAO CM Model เป็นกรอบบริหารงานตามแผนพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ.2566 - 2570) ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ การสร้างโอกาสทางการศึกษา ยกระดับคุณภาพสู่ศตวรรษที่ 21 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และส่งเสริมความปลอดภัย เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ “เรียนดี มีคุณธรรม” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ (2568) อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลขับเคลื่อนสถานศึกษายังขาดระบบและผลลัพธ์ที่ชัดเจน ทั้งในด้านวิสัยทัศน์ การจัดการเทคโนโลยี การสร้างเครือข่าย การพัฒนาทุนมนุษย์ และนวัตกรรม จึงจำเป็นต้องมีการประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม

เพื่อหาแนวทางพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายอย่างยั่งยืนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขางเพื่อ บ่งชี้ถึง

ความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด เพื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันและเสนอแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นข้อมูลสำคัญในการเสริมสร้างทักษะดิจิทัลของผู้บริหารให้ก้าวหน้าและเป็นที่ยอมรับของสังคมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนโรงเรียนในสหวิทยาเขตอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2568 โดยจำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 17 คน และครูผู้สอน จำนวน 292 คน รวมทั้งหมด 309 คน (ระบบสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ปีการศึกษา 2568)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2568 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie Morgan) (1970 อ้างถึงใน พรวิมล กลิ่นศรีสุข 2564 : 77) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 171 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Proportional Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ มี 5 ด้าน ได้แก่

- | | |
|--|-------------|
| 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล | จำนวน 8 ข้อ |
| 2) ด้านการจัดการเทคโนโลยีดิจิทัล | จำนวน 8 ข้อ |
| 3) ด้านการสื่อสารดิจิทัลและสร้างเครือข่ายดิจิทัล | จำนวน 8 ข้อ |
| 4) ด้านความเป็นผู้นำดิจิทัล | จำนวน 8 ข้อ |
| 5) ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล | จำนวน 8 ข้อ |

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางการภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ แบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์และมีความเหมาะสมไปทดลอง (Try Out) กับผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach. 1990 : 202 - 204 อ้างถึงใน ธนิต รัตนศักดิ์ดา, 2565 : 54) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.95

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอด้วยตาราง

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2561)

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์เนื้อหาศึกษาแนวทางการภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ จากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามหัวข้อหลักที่กำหนดไว้มาสรุปข้อมูล และนำเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ สรุปผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน	ภาวะผู้นำดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.43	0.55	มาก
2. ด้านการจัดการเทคโนโลยีดิจิทัล	4.44	0.56	มาก
3. ด้านการสื่อสารดิจิทัลและสร้างเครือข่ายดิจิทัล	4.42	0.57	มาก
4. ด้านความเป็นผู้นำดิจิทัล	4.40	0.58	มาก
5. ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.41	0.57	มาก
โดยรวม	4.42	0.52	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต ดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.43$) ด้านการสื่อสารดิจิทัลและสร้างเครือข่ายดิจิทัล ($\bar{X} = 4.42$) ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X} = 4.41$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านความเป็นผู้นำดิจิทัล ($\bar{X} = 4.40$)

2. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเชียงใหม่ รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกแบบเจาะจง 5 คน ประกอบด้วยอาจารย์มหาวิทยาลัยจำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิเศษขึ้นไป จำนวน 2 คน ครูผู้สอน วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิเศษขึ้นไป จำนวน 2 คน ระหว่างวันที่ 1 - 8 ธันวาคม 2568 ประเด็นการสัมภาษณ์ได้จากผลการวิเคราะห์ ข้อมูลแบบสอบถามข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้านมากำหนดเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล คือ ควรมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน โดยผู้บริหารและหัวหน้างานต้องมีความบทบาทในการกำหนดทิศทาง สนับสนุนนโยบาย และเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลควบคู่กับการพัฒนาทักษะและความเข้าใจของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในงานประจำช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ลดอุปสรรคในการทำงาน และเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ นอกจากนี้ วิสัยทัศน์ดิจิทัลที่ชัดเจนยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์กร และเอื้อต่อการพัฒนาความร่วมมืออย่างยั่งยืน

2.2 ด้านการจัดการเทคโนโลยีดิจิทัล คือ การใช้ดิจิทัลในการบริหารจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การวางแผน ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอนมีความรวดเร็วและแม่นยำ ทั้งยังช่วยจัดการข้อมูลนักเรียน ครู และทรัพยากรอย่างเป็นระบบ ลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจ เทคโนโลยีดิจิทัลสนับสนุนการจัดตารางสอน การติดตามผลการเรียน และการสื่อสารกับผู้ปกครองได้สะดวก ครูสามารถใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลวางแผนการสอน จัดเก็บ วิเคราะห์ผล และให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ระบบดิจิทัลยังช่วยงานบริหารอย่างครบวงจร เพิ่มความปลอดภัย และลดความผิดพลาดจากงานเอกสารแบบเดิม ทำให้การบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความโปร่งใสและสอดคล้องกับยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

2.3 ด้านการสื่อสารดิจิทัลและสร้างเครือข่ายดิจิทัล คือ การแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือด้านเทคโนโลยีดิจิทัลกับหน่วยงานภายนอกเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษา ความร่วมมือดังกล่าวช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ทรัพยากร และนวัตกรรมทางเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรพัฒนาทักษะดิจิทัลและนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย อันนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันและความร่วมมือที่ยั่งยืนในระยะยาว

2.4 ด้านความเป็นผู้นำดิจิทัล คือ ควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และนวัตกรรมดิจิทัลอย่างมืออาชีพต้องเริ่มจากการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและการสนับสนุน

ทรัพยากรด้านเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ควบคู่กับการวางแผนและออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นระบบ ทั้งด้านพื้นที่ อุปกรณ์ และแพลตฟอร์มดิจิทัล การสนับสนุนสื่อ นวัตกรรม และการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีความหลากหลายและส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก นอกจากนี้ โครงสร้างพื้นฐานที่มีเสถียรภาพและปลอดภัยยังเอื้อต่อการใช้นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และช่วยเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้สอดคล้องกับโลกการทำงานในอนาคต

2.5 ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล คือ บุคลากรควรมีความตระหนักรู้ด้านจริยธรรมและความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยสถานศึกษาต้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนควบคู่กับการอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและรับผิดชอบ ครูและบุคลากรควรเป็นแบบอย่างที่ดี คำนึงถึงความถูกต้องของข้อมูล ความปลอดภัย และสิทธิส่วนบุคคลของผู้ใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้ การมีความรู้ด้านการป้องกันข้อมูลและความปลอดภัยของระบบจะช่วยลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางดิจิทัล และส่งเสริมความเชื่อมั่นในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ อภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถอภิปรายผลของการวิจัย ดังนี้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสามารถออกแบบวิสัยทัศน์สอดคล้องกับพันธกิจและแนะนำการใช้เทคโนโลยีแก่บุคลากรได้ถูกต้อง ซึ่งการส่งเสริมทักษะผ่าน E-learning หรือ AR/VR ช่วยขับเคลื่อนองค์กรสู่ยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ จารุนันท์ ผิวนาง (2564) ที่ระบุว่าวิสัยทัศน์ดิจิทัลคือความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาปรับปรุงกระบวนการทำงานและสร้างการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ ออระญา ปะภาวะเต (2564) ที่พบว่าผู้บริหารควรสร้างแรงบันดาลใจและบรรยากาศที่ดีในสถานศึกษา ยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการบริหารจัดการให้ดีขึ้น

1.2 ด้านการจัดการเทคโนโลยีดิจิทัล อยู่ในระดับมาก พบว่าผู้บริหารใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์และรู้จักสิทธิเสรีภาพบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยสามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวัดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมบุคลากรให้ประยุกต์ใช้นวัตกรรมใหม่ในการสร้างฐานข้อมูลองค์กร สอดคล้องกับ สุขญา โภมนวานิช (2563) และ จิตรกร จันทรสุข

(2564) ที่เน้นความสามารถในการค้นหา แบ่งปัน และสร้างสรรค์สารสนเทศผ่านแพลตฟอร์มใหม่ๆ อีกทั้ง บุษยพรรณ สุระคาย (2565) ยังย้ำถึงการใช้ทักษะคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่หลากหลายเพื่อสร้างชุมชนออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

1.3 ด้านการสื่อสารดิจิทัลและสร้างเครือข่ายดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อดิจิทัลและเลือกรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา การสร้างแรงบันดาลใจและเป็นแบบอย่างที่ดีในการสื่อสารจะช่วยให้มั่นใจว่าบุคลากรให้ร่วมพัฒนาองค์กร สอดคล้องกับ สุขญา โกมนวนิช (2563) และ บุษยพรรณ สุระคาย (2565) ที่มองว่าทักษะการสื่อสารดิจิทัลเป็นพฤติกรรมสำคัญในการสร้างเครือข่ายกับชุมชนอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ฝนทิพย์ หาญชนะ (2565) ยังกล่าวถึงการสื่อสารที่ช่วยขยายความคิดและสร้างการยอมรับผ่านช่องทางออนไลน์ที่ทันสมัย

1.4 ด้านความเป็นผู้นำดิจิทัล อยู่ในระดับมาก โดยโดดเด่นด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา และเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ควรส่งเสริมทักษะ Data Literacy และการใช้ AI เพื่อช่วยวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กับการปรับกระบวนการทำงานเป็นดิจิทัล สอดคล้องกับ สินีนาฏ ไสแจ่ม (2563) ที่เน้นการใช้ความคิดสร้างสรรค์บริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อตอบสนองความท้าทายยุคใหม่ เช่นเดียวกับ ภัฏญารัตน์ สุขแสน (2563) และ อาภาภรณ์ ภูธร (2565) ที่พบว่าการพัฒนาความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการคือหัวใจสำคัญของการเพิ่มประสิทธิภาพองค์กร

1.5 ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อยู่ในระดับมาก พบว่าบุคลากรได้รับการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่องและสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ได้สม่ำเสมอ ผู้บริหารควรสนับสนุนการใช้เครื่องมือดิจิทัลที่สอดคล้องกับกลยุทธ์องค์กรและสร้างฐานข้อมูลบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับ สุขญา โกมนวนิช (2563) และ จิตรกร จันทรสุข (2564) ที่ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และการวัดประเมินผลที่มีคุณภาพ รวมไปถึง บุษยพรรณ สุระคาย (2565) ที่ระบุว่าผู้นำต้องมีทักษะคอมพิวเตอร์ที่หลากหลายและสามารถสั่งงานผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลตามผลการจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ควรส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลแก่ครูและบุคลากรเพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่ยุคดิจิทัล โดยเน้นความรู้พื้นฐาน การสื่อสารแนวคิดที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่ายผ่านเครื่องมือทันสมัย เช่น E-Learning หรือ AR/VR พร้อมปรับเนื้อหาให้เหมาะสมและ

สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุขญา โกมลวานิช (2563) ที่เน้นการอบรมพัฒนาทักษะดิจิทัลเพื่อสร้างวัฒนธรรมนวัตกรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนี้ ชูติรัตน์ กาญจนชัย (2562) ยังระบุว่าผู้บริหารควรเสริมสร้างความรู้เทคโนโลยีผ่านการสัมมนาเพื่อสร้างวัฒนธรรมการคิดเชิงดิจิทัลที่บูรณาการเข้ากับการบริหารจัดการและการเรียนการสอนภายในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 ด้านการจัดการเทคโนโลยีดิจิทัล ควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อยกระดับการวัดประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาทักษะ Data Literacy ควบคู่กับการใช้ AI และระบบอัตโนมัติ พร้อมกำหนดมาตรฐานข้อมูลและตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อความยั่งยืนขององค์กร สอดคล้องกับ เลอศักดิ์ ตามา (2564) ที่มุ่งเน้นการฝึกอบรมดิจิทัลและการสร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อความยืดหยุ่นในการบริหาร บุษยพรรณ สุระคาย (2565) เน้นทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์และการใช้ข้อมูลตัดสินใจเพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และ จิตรกร จันทรสุข (2564) อ้างถึง Zhu (2016) ว่าผู้นำต้องมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีใหม่มาปรับใช้ในการสอนและการสื่อสารผ่านเครื่องมือดิจิทัลที่ทันสมัย

2.3 ด้านการสื่อสารดิจิทัลและสร้างเครือข่ายดิจิทัล ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำเสนอเนื้อหาสร้างสรรค์ผ่านวิดีโอหรือบทความเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและทัศนคติเชิงบวกในโลกออนไลน์ โดยใช้เทคโนโลยีเชื่อมโยงชุมชนแห่งการเรียนรู้และแชร์เรื่องราวความสำเร็จ สอดคล้องกับ บุษยพรรณ สุระคาย (2565) ที่เสนอให้พัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ฝนทิพย์ หาญชนะ (2565) ยังเน้นการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อสร้างระบบการสื่อสารที่โปร่งใส เข้าถึงง่าย และเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองผ่านช่องทางออนไลน์ที่มีคุณภาพและรวดเร็ว

2.4 ด้านความเป็นผู้นำดิจิทัล ควรสนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบผ่านการฝึกอบรม การใช้คลาวด์ และซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมเพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัลและใช้ข้อมูลประเมินผลผู้เรียน สอดคล้องกับ ทิพภาพร บัวชู (2562) ที่เน้นการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและการตัดสินใจบนฐานข้อมูล จิระนันท์ มูลมาตร (2564) ระบุถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภายนอกเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ เอกรัตน์ เชื้อวังคำ (2564) ที่ส่งเสริมการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอนและการแก้ไขปัญหาด้วยนวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มทำงานร่วมกัน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการตัดสินใจของผู้บริหารในยุคดิจิทัลทรานส์ฟอร์มชันอย่างแท้จริง

2.5 ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารควรส่งเสริมการบริหารจัดการที่สร้างสรรค์และเคารพสิทธิเสรีภาพบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้เครื่องมือดิจิทัลประยุกต์เข้ากับกลยุทธ์โรงเรียนเพื่อสร้างฐานข้อมูลและนวัตกรรมใหม่ สอดคล้องกับ สุขญา โภมนวานิช (2563) ที่นิยามความสามารถนี้ว่าเป็นการค้นหา แบ่งปัน และสร้างสารสนเทศเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จิตรกร จันทรสุข (2564) เน้นความเข้าใจในแพลตฟอร์มใหม่และวิเคราะห์เนื้อหาดิจิทัลอย่างมีคุณภาพ และ บุษยพรรณ สุระคาย (2565) ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารต้องมีทักษะคอมพิวเตอร์หลากหลาย สามารถสั่งงานผ่านช่องทางออนไลน์ และสร้างชุมชนออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน โดยผู้บริหารและหัวหน้างานต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง สนับสนุนนโยบาย
2. ด้านการจัดการเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ดิจิทัลในการบริหารจัดการการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การวางแผน ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอนมีความรวดเร็วและแม่นยำ
3. ด้านการสื่อสารดิจิทัลและสร้างเครือข่ายดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือด้านเทคโนโลยีดิจิทัลกับหน่วยงานภายนอกเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษา
4. ด้านความเป็นผู้นำดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และนวัตกรรมดิจิทัลอย่างมืออาชีพต้องเริ่มจากการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและการสนับสนุนทรัพยากรด้านเทคโนโลยี
5. ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความตระหนักรู้ด้านจริยธรรมและความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยสถานศึกษาต้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนควบคู่กับการอบรมอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

กัญญารัตน์ สุขแสน. (2563). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- จารุนันท์ ผิวนาง. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(39), 96–108.
- จันทนา แสนสุข. (2559). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิตรกร จันท์สุข. (2564). การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิระนันท์ มูลมาตร. (2564). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลทรานส์ฟอร์มเมชัน. *วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย*, 17(2), 21–32.
- ชูติรัตน์ กาญจนชัย. (2562). ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ทิพภาพร บัวชู. (2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสราญธานี*, 1(1), 284–296.
- ทิพย์สุคนธ์ สมรูป. (2565). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในวิถีปกติใหม่ที่ส่งผลต่อครูนักนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุษยพรรณ สุรกาย. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรวิมล กลิ่นศรีสุข. (2564). ภาวะผู้นำและการบริหารทรัพยากรบุคคลในองค์กรภาครัฐและเอกชน. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ฝนทิพย์ หาญชนะ. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. *วารสารร้อยเอ็ดวิทยาลัย*, 7(6), 117–133.
- เลอศักดิ์ ตามา. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชนา โกมลานิข. (2563). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สินีนภา ไสแจ่ม. (2563). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 22(1), 79–91.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่. (2568). *แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ (พ.ศ. 2568)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่.
- ออรธญา ปะภาวะเต. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. *Journal of Modern Learning Development*, 6(4), 191–200.
- เอกรัตน์ เชื้อวงศ์. (2564). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. ใน *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 22* (น. 886–889). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เอกชัย กี่สุขพันธุ์. (2565). *ร่างสมรรถนะดิจิทัล สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา*. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- อาภาภรณ์ ภูตร. (2565). *กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.



การบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่
THE MANAGEMENT FOR GENERAL ADMINISTRATIVE AFFAIRS OF
THE EDUCATION SANDBOX PILOT SCHOOL UNDER THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHIANG MAI.

¹นริศ อากาศทิพย์ และ ²สุรัตน์ ศรีตาเดช

¹Kannikar Chawphrae, ²Surasak Suttasiri and ³Tasaneer Bunnmaphi

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

North-Chiang Mai University, Thailand

¹mmaster_mna@hotmail.com, ²surat@northcm.ac.th

Received: February 14, 2026; **Revised:** March 11, 2026; **Accepted:** March 13, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครู จำนวน 248 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

²อาจารย์ ดร. คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประชาสัมพันธ์งานการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ งานกิจการนักเรียน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การดำเนินงานธุรการ งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม แนวทางการพัฒนาการดูแลอาคารสถานที่ของโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรม สพม.เชียงใหม่ ควรวางแผนระบบงานที่เน้นความสะอาด ปลอดภัย และจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมอย่างคุ้มค่า โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนผ่านระบบนิเทศติดตามและการแจ้งซ่อมที่มีประสิทธิภาพ พร้อมนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและความยั่งยืนตามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

คำสำคัญ : การบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา, แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบริหารทั่วไปโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรม, ผู้บริหารโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรม

Abstract

The aims of this research are to examine the current conditions of general administration management in pilot schools within the Innovative Education Area under the Chiang Mai Secondary Educational Service Area Office and to propose appropriate management guidelines. The sample comprised 248 school administrators and teachers from these pilot schools, along with five experts selected through purposive sampling for interviews. Research instruments included a five-point rating scale questionnaire and an interview form. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and descriptive content analysis. The results showed that the overall level of general administration management in pilot schools within the Innovative Education Area under the Chiang Mai Secondary Educational Service Area Office was high. When considered by dimension, most aspects were rated at a high level. The aspects ranked from highest to lowest mean scores were educational public relations, student affairs, information systems and data networks development, administrative operations, and educational technology. The aspect with the lowest mean score was school facilities and environmental management. It is recommended that the management of school facilities and environments in pilot schools under the Chiang Mai Secondary Educational Service Area Office be systematic, with clear roles and responsibilities. Emphasis should be placed on cleanliness, safety, and efficient resource use. Schools should design learning

environments that support diverse innovative activities while maintaining and improving facilities continuously. Active participation from administrators, staff, teachers, students, and the community is essential. Additionally, integrating technology and innovation in management will enhance flexibility, safety, and sustainability, supporting the goals of innovative education and learner development.

Keywords: Innovative Leadership, Educational Management Efficiency Promotion Network, Special Education Center, Office of Special Education Administration

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงทุกมิติของสังคมโลกและไทย ทำให้การพัฒนาศักยภาพประชากรผ่านการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542) มาตรา 10 กำหนดให้รัฐต้องจัดสถานศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยครอบคลุมถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา หรือผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาเป็นพิเศษโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวและเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมไทยให้เจริญก้าวหน้าอย่างเท่าเทียมกันตามเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542)

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562) ได้กำหนดการปรับโครงสร้างหน่วยงานในประเด็นการปฏิรูปที่ 6 โดยจัดตั้ง "พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา" เพื่อให้ผู้เรียนได้รับศึกษาที่มีคุณภาพสอดคล้องกับอัตลักษณ์ชุมชนและขยายผลนวัตกรรมสู่พื้นที่อื่น โรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมจึงเป็นกลไกสำคัญในการทดลองพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นกว่าระบบปกติทั้งด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ และการบริหารทั่วไป อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานจริงยังเผชิญความท้าทาย ทั้งระบบงานเอกสาร การได้รับความร่วมมือจากบุคลากร การประสานงานกับภาคส่วนภายนอก และข้อจำกัดด้านทรัพยากรสนับสนุน การศึกษาวิจัยด้านการบริหารงานทั่วไปจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อสะท้อนสภาพปัญหาที่แท้จริงและพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการให้บรรลุเจตนารมณ์ของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เชียงใหม่เป็นจังหวัดนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตาม พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 (2562) โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อคิดค้นนวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ ลดความเหลื่อมล้ำ กระจายอำนาจให้สถานศึกษามีความคล่องตัว และสร้างกลไกความร่วมมือจากทุกภาคส่วน สุบัน พรเวียง (2567) ระบุว่ามาตรา 37 และ 38 กำหนดให้สถานศึกษานาร่องจัดทำ

ระบบประกันคุณภาพภายในและประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นประจำทุกปี โดยมีการสนับสนุนจากคณะกรรมการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง หากสถานศึกษามีผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์จะถือว่าผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกโดยอัตโนมัติ แต่หากไม่ผ่านเกณฑ์จะได้รับคำแนะนำในการปรับปรุงคุณภาพจากหน่วยงานประเมินมาตรฐานเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ให้บรรลุตามเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 36 คน และข้าราชการครู จำนวน 664 คน รวมทั้งสิ้น 700 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2568

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 36 คน ซึ่งใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง และข้าราชการครู จำนวน 212 คน กำหนดด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดสัดส่วนตามสถานศึกษา จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) รวมทั้งสิ้น 248 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบสอบถามการบริหารงานบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารงานบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 2) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 3) การดำเนินงานธุรการ 4) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 5) งานกิจการนักเรียน และ 6) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยกำหนดประเด็นคำถามจากข้อคำถาม เริ่มจากการศึกษาเอกสารเพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหา แล้วนำผลวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดจากแบบสอบถามมากำหนดเป็นข้อคำถาม ก่อนเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อจัดทำฉบับสมบูรณ์สำหรับเก็บข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติความถี่ และร้อยละ

3.2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นหลักที่กำหนดไว้ สรุปสาระสำคัญ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการพรรณนาเชิงบรรยาย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ สรุปผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ	4.27	0.52	มาก
ด้านงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.21	0.56	มาก
ด้านการดำเนินงานธุรการ	4.27	0.63	มาก
ด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	4.13	0.61	มาก
ด้านงานกิจการนักเรียน	4.36	0.60	มาก
ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา	4.45	0.57	มาก
โดยรวม	4.28	0.51	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารงานบริหารทั่วไปของโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ($\bar{X} = 4.45$) รองลงมาคือ งานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.36$) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.27$) การดำเนินงานธุรการ ($\bar{X} = 4.27$) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.21$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.13$)

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

การศึกษาแนวทางการการบริหารงานบริหารทั่วไปของโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทย

ฐานะชำนาญการขึ้นไป จำนวน 2 คน หัวหน้างานบริหารทั่วไป จำนวน 1 คน ระหว่างวันที่ 1 - 30 พฤศจิกายน 2568 ประเด็นการสัมภาษณ์ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมากำหนดเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการบริหาร การให้บริการ และการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูล ให้ความสอดคล้องกับระบบของหน่วยงานต้นสังกัด โรงเรียนมีการศึกษา วิเคราะห์ วางแผนจัดระบบข้อมูลสารสนเทศและการบริหารงาน ให้สามารถดำเนินงานตามภารกิจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนได้สะท้อนผลการดำเนินการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

2.2 ด้านงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนวางแผน ดำเนินการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษา โรงเรียนส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาการผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รวมทั้งเผยแพร่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน โรงเรียนมีการศึกษา ความต้องการจำเป็นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โรงเรียนนำเทคโนโลยี นวัตกรรม เครื่องมือ อุปกรณ์ และวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการบริหาร เพื่อเพิ่มความคล่องตัว ในการดำเนินงาน ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนติดตาม ประเมินผลการใช้เทคโนโลยีการศึกษา เพื่อความคุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการพัฒนาการจัดการศึกษา

2.3 ด้านการดำเนินงานธุรการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดขั้นตอนการทำงานด้านธุรการ โรงเรียนศึกษาวิเคราะห์ระบบงาน ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวางแผนและออกแบบระบบงานธุรการให้เหมาะสม โรงเรียนมีการบริหารจัดการงานด้านเอกสาร งานประสานงาน และงานสนับสนุนต่าง ๆ ภายในอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนจัดระบบงานธุรการมีความยืดหยุ่นและเอื้อต่อการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการทดลอง/ริเริ่มนวัตกรรมการจัดการศึกษา

2.4 ด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้เป็น พื้นที่การเรียนรู้ที่หลากหลาย

รองรับวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ๆ โรงเรียนติดตามตรวจสอบประเมินผลและรายงานผลการใช้การปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้มีความพร้อมใช้งานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โรงเรียนมีการบริหารจัดการพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนการใช้งานตามความต้องการของกิจกรรมการเรียนรู้แบบนวัตกรรม ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการศึกษา วิเคราะห์ ประเมินความเสี่ยงของอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

2.5 ด้านงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนมีการให้บริการ การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนในด้านต่างๆ โรงเรียนให้คำแนะนำในด้านความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และอยู่ร่วมกับสังคมได้เป็นอย่างดี โรงเรียนมีการดำเนินงานกิจการเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตและการเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ ให้สอดคล้องกับหลักสูตร ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ และวางแผนงานกิจการนักเรียนอย่างเป็นระบบ

2.6 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนมีการใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายเพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาของพื้นที่ โรงเรียนดำเนินการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาอย่างเป็นระบบ โรงเรียนเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และผลงานของสถานศึกษาไปยังผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และผลงานการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับข้อมูลข่าวสารของชุมชน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ อภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนให้ความสำคัญกับความต้องการสารสนเทศของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการวางแผนสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์และสื่อกิจกรรมอย่างชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจในทิศทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา สอดคล้องกับ ชมพูนุท คำธารา (2566) เรื่องการสนับสนุนเครือข่ายสังคม อนุเดช บ้าน

สระ (2564) ที่เน้นการกำกับติดตาม และ อนุวัฒน์ คำสือชัย (2568) ที่กล่าวถึงการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการบริการและเผยแพร่ข่าวสารอย่างทั่วถึง

1.2 ด้านงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการนำนวัตกรรมและเครื่องมือดิจิทัลใหม่ ๆ มาใช้เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและส่งเสริมการวิจัยพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ ทศนพันธ์ ถึงอินทร์ (2561) เรื่องการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และวิธีการจัดระบบ ชโรชนี ชัยมินทร์ (2464) ที่เน้นการบูรณาการเทคโนโลยีตามมาตรฐาน และ ยุทธนา ล้าเลิศ (2565) ที่เน้นการมอบหมายงานให้บุคลากรที่เหมาะสมร่วมกับการนิเทศติดตามผล

1.3 ด้านการดำเนินงานธุรการ อยู่ในระดับมาก โดยมีการวิเคราะห์ระเบียบกฎหมาย ร่วมกับการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดขั้นตอนการทำงานให้สะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง มีความยืดหยุ่นเอื้อต่องานนวัตกรรมและมีการประเมินผลเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการ สอดคล้องกับ ชมพูนุท คำธรา (2566) เรื่องการจัดบุคลากรเฉพาะทาง สุพิชา คัดคำ (2566) ที่เน้นหลักความคุ้มค่าและความถูกต้องและยุทธนา ล้าเลิศ (2565) ที่เสนอแนวทางการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ

1.4 ด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม มีคะแนนต่ำสุดแต่อยู่ในระดับมาก โดยเน้นการวิเคราะห์ความเสี่ยงและวางแผนบำรุงรักษาพื้นที่ให้ปลอดภัยและพร้อมใช้งาน เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมที่หลากหลายและมีการตรวจสอบสม่ำเสมอ สอดคล้องกับประทีน จันทรตะละ (2560) เรื่องการดูแลที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง อนุวัฒน์ คำสือชัย (2568) ที่เน้นความมั่นคงแข็งแรงและสวยงาม อนุเดช บ้านสระ (2564) เรื่องระบบแหล่งเรียนรู้ และ ยุทธนา ล้าเลิศ (2565) ที่เน้นการทำงานภายใต้ระเบียบราชการ

1.5 ด้านงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารเน้นการวางแผนวิเคราะห์อย่างรอบคอบ ส่งผลให้การแก้ปัญหาและพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนมีประสิทธิภาพ มีการให้คำแนะนำด้านระเบียบวินัยและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความรับผิดชอบและทักษะชีวิต สอดคล้องกับ ประทีน จันทรตะละ (2560) ที่เน้นการฝึกความเป็นผู้นำ ยุทธนา เลิศคลัง (2565) ที่กล่าวถึงการพัฒนาความเจริญงอกงามทุกด้าน อนุเดช บ้านสระ (2564) ด้านการควบคุมดูแลวินัย และ พงษ์พิทักษ์ ฟ้าคุ้ม (2566) ที่พบว่า ประสพการณ์ของผู้บริหารมีส่วนต่อความสำเร็จ

1.6 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา มีคะแนนสูงสุดและอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีการบริหารอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับบริบทโรงเรียน เน้นศึกษาความต้องการของชุมชนและเผยแพร่ข่าวสารผ่านช่องทางที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้เกิดความร่วมมือกับ

ภาคีเครือข่ายและการติดตามประเมินผลต่อเนื่องสะท้อนถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ ประทิน จันทรทะเล (2560) ที่เน้นการสร้างภาพพจน์องค์กร ชมพูนุท คำธารา (2566) ที่กล่าวถึง การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และ ธนัท วิชาวง (2566) ที่ระบุว่าเป็นแนวทางสำคัญของกลุ่ม บริหารงานทั่วไป

2. แนวทางการบริหารงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลตามผลการจากการ สัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ คือ ให้ทำการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการรับรู้ข่าวสารของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้การสื่อสารสอดคล้อง กับบริบทและความคาดหวัง ชมพูนุท คำธารา (2566) สถานศึกษาควรจัดทำระบบฐานข้อมูล สารสนเทศที่ทันสมัยและนำเสนอข้อมูลผ่านช่องทางที่หลากหลายทั้งสื่อออนไลน์และสื่อกิจกรรม เพื่อการบริการอย่างทั่วถึง อนุวัฒน์ คำลือชัย (2568) นอกจากนี้ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ บุคคลและองค์กรในท้องถิ่นในการส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อนุเดช บ้านสระ (2564) พร้อมทั้งพัฒนากลไกการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการสื่อสารองค์กรให้มี ประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนในฐานะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรม

2.2 ด้านงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ ควรวางแผนนำนวัตกรรมและเครื่องมือ ดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารและการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มความคล่องตัวและ ประสิทธิภาพองค์กร ทศนพันธ์ ถึงอินทร์ (2561) สถานศึกษาควรส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมรวมถึงการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและวิทยบริการเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการ เรียนรู้ที่ทันสมัยและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชโรชินี ชัยมินทร์ (2564) นอกจากนี้ควร แต่งตั้งคณะทำงานที่มีความเชี่ยวชาญรับผิดชอบงานอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ยุทธนา ล้าเลิศ (2565) เพื่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานและสร้างความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างยั่งยืนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง

2.3 ด้านการดำเนินงานธุรการ คือ ควรมุ่งเน้นการวางแผนและออกแบบระบบงาน ให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทการบริหารยุคใหม่ โดยศึกษาวิเคราะห์ระเบียบและ กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ชมพูนุท คำธารา (2566) สถานศึกษาควรนำ เทคโนโลยีมาใช้นับสนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว และความถูกต้องในการ บริหารจัดการเอกสาร สุพิชา คิตคำ (2566) พร้อมทั้งมอบหมายบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ

รับผิดชอบงานโดยเฉพาะและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบในรูปแบบสารสนเทศ ยุทธนา ล้าเลิศ (2565) นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำผลไปปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไปให้สามารถสนับสนุนการทำงานของบุคลากรได้อย่างมีคุณภาพและเกิดความคุ้มค่าสูงสุด

2.4 ด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม คือ ทำการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงอย่างรอบคอบเพื่อสร้างความปลอดภัยและเหมาะสมต่อการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม ประทิน จันทรตะละ (2560) สถานศึกษาต้องวางแผนบำรุงรักษาและพัฒนาพื้นที่ให้มีความยืดหยุ่น พร้อมใช้งาน และมีความสวยงามดึงดูดใจตามระบบแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อกิจกรรมที่หลากหลาย อนุวัฒน์ คำลือชัย (2568) นอกจากนี้ควรแต่งตั้งคณะทำงานที่ชัดเจนเพื่อควบคุมดูแลอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ อนุเดช บ้านสระ (2564) และจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ รวมถึงประเมินผลการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ ยุทธนา ล้าเลิศ (2565) เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในฐานะโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ด้านงานกิจการนักเรียน คือ สนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องผ่านการศึกษาวิเคราะห์และวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมนักเรียน ประทิน จันทรตะละ (2560) สถานศึกษาควรส่งเสริมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อสร้างความรับผิดชอบและฝึกความเป็นผู้นำ ยุทธนา เลิศคลัง (2565) การให้คำแนะนำด้านระเบียบวินัยและพัฒนาทักษะชีวิตอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้นักเรียนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคมพร้อมเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อนุเดช บ้านสระ (2564) นอกจากนี้ผู้บริหารควรนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของบริบทและประสบการณ์การทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานกิจการนักเรียนให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน พงษ์พิทักษ์ ฟาคุ่ม (2566)

2.6 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา คือ การพัฒนาระบบการสื่อสารที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรม โดยเริ่มจากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการรับรู้ข้อมูลของชุมชนเพื่อให้การเผยแพร่ข่าวสารมีความเหมาะสมและตรงกลุ่มเป้าหมาย ประทิน จันทรตะละ (2560) โรงเรียนควรจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลายและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้าใจและภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร ชมพูนุท คำธรา (2566) นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข่าวสารการจัดการศึกษาและผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอผ่านช่องทางที่ทันสมัยร่วมกับการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน ธนัท วิชาวง (2566) การดำเนินงานอย่าง

เป็นระบบจะช่วยให้เกิดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่นวัตกรรมอย่างเข้มแข็ง

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

1.ด้านการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูล โรงเรียนนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการบริหาร การให้บริการ และการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนจัดทำ และพัฒนาระบบฐานข้อมูล

2.ด้านงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โรงเรียนวางแผนดำเนินการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษา โรงเรียนส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาการผลิตสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

3.ด้านการดำเนินงานธุรการ โรงเรียนนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดขั้นตอนการทำงานด้านธุรการ โรงเรียนศึกษาวิเคราะห์ระบบงาน ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวางแผนและออกแบบระบบงานธุรการให้เหมาะสม

4.ด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้เป็น พื้นที่การเรียนรู้ที่หลากหลายรองรับวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ๆ โรงเรียนติดตามตรวจสอบประเมินผลและรายงานผล

5.ด้านงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมีการให้บริการ การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนในด้านต่าง ๆ โรงเรียนให้คำแนะนำในด้านความประพฤติของนักเรียน

6.ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา โรงเรียนมีการใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายเพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาของพื้นที่ โรงเรียนดำเนินการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาอย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). *แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา*.

https://drive.google.com/file/d/1q_4TFya_ugGnOr8wpgHxmWgnDYnRxbWK/view

ชรอชนีัย ชัยมินทร์. (2564). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามกรอบเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ชมพูนุท คำธาราม. (2566). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานบริหารทั่วไปของโรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทัศนพันธ์ ถึงอินทร์. (2561). สภาพ ปัญหา และความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. นครศรีธรรมราช. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธันท์ วิชาวง. (2566). แนวทางพัฒนาการบริหารงานของกลุ่มบริหารงานทั่วไป ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาส์น.
- ประทีน จันทรตะละ. (2560). แนวทางการบริหารทั่วไปโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พงษ์พิทักษ์ ฟ้าคุ้ม. (2566). การบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย.
- ยุทธนา เลิศคลัง. (2565). การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุบัน พรเวียง. (2564). กลไกการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานำร่องสำหรับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 21(1), 51-66.
- สุพิชา คิดคำ. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานทั่วไปในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร. นิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อนุเดช บ้านสระ. (2564). แนวทางการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

อนุวัฒน์ คำลือชัย. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารทั่วไปในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.



การบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการ
ประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดน่าน
PARTICIPATORY ADMINISTRATION OF NETWORK PARTNERS IN
ACADEMIC WORK OF DISTRICT SERVICE UNITS WITHIN
THE NAN SPECIAL EDUCATION CENTER



¹วาทีณี ดอนปาน และ ²จันทฉาย ยมสูงเนิน
Wathinee Donpan and Janchai Yomsungnern

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย
North-Chiang Mai University, Thailand

¹wdonpan@gmail.com, ²janchai@northcm.ac.th

Received: February 14, 2026; **Revised:** February 25, 2026; **Accepted:** February 26, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มี 1) เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน กลุ่มประชากร ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด น่าน จำนวน 3 คน หัวหน้าหน่วยบริการ จำนวน 8 คน ครูผู้สอน จำนวน 22 คน พี่เลี้ยงเด็กพิการจำนวน 44 คน นักศึกษาวิชาชีพจำนวน 23 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 คน รวม จำนวนทั้งสิ้น จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการ โดยอยู่ในระดับมาก ที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ,ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล และอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน เน้นให้ภาคีเครือข่ายร่วมตัดสินใจกำหนดเป้าหมายตาม

หลักกระจายอำนาจและสร้างชุมชน PLC ร่วมดำเนินการผ่านวิจัยชั้นเรียนเพื่อสร้างนวัตกรรมสู่แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ร่วมประเมินผลด้วยเครื่องมือที่หลากหลายพร้อมนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ และร่วมรับประโยชน์ผ่านระบบสร้างแรงจูงใจ ยกย่องเกียรติคุณในผลงานวิชาการ ควบคู่กับการดูแลสวัสดิการและสุขภาพจิตของบุคลากร

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน

Abstract

This study employed a mixed-methods research design to examine participatory management of network partners in academic affairs and to investigate guidelines for developing participatory management of network partners in academic affairs of the district service units under the Nan Provincial Special Education Center. The population consisted of 108 participants, including 3 administrators of the Nan Provincial Special Education Center, 8 heads of service units, 22 teachers, 44 caregivers for children with disabilities, 23 multidisciplinary professionals, and 8 members of the basic education institution committee. The research instruments were a questionnaire and a semi-structured interview, which were pilot-tested with a non-sample group of 30 participants, yielding an overall reliability coefficient of 0.98. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, and content analysis. The results indicated that the overall level of participatory management of network partners in academic affairs was high, with participation in implementation and participation in evaluation rated at the highest level, while participation in decision-making and participation in receiving benefits were rated at a high level, respectively. The guidelines for developing participatory management at the Nan Provincial Special Education Center emphasize joint decision-making in setting goals based on the principles of decentralization and the establishment of Professional Learning Communities (PLC), collaborative implementation through classroom research to develop innovations leading to best practices, joint evaluation using a variety of assessment tools along with systematic supervision and monitoring, and shared benefits through incentive

systems, recognition of academic achievements, and parallel attention to personnel welfare and mental health care.

Keywords: Participative Administration of Network Partnership In Academic Management , District Service units of Nan Special Education Center

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 กำหนดหลักการกระจายอำนาจการบริหารสู่สถานศึกษาโดยตรง (มาตรา 39) พร้อมคุ้มครองสิทธิให้บุคคลได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (มาตรา 10) โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีความบกพร่องหรือด้อยโอกาส ต้องได้รับสิทธิและการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ สำหรับคนพิการให้เริ่มจัดการศึกษาได้ตั้งแต่แรกเกิดหรือเมื่อพบความพิการ พร้อมสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และบริการช่วยเหลือทางการศึกษาตามกฎหมายกระทรวง ส่วนผู้มีความสามารถพิเศษต้องจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามศักยภาพรายบุคคล

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตราพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 5 คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการตลอดจนตลอดชีวิต พร้อมสิทธิได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และบริการช่วยเหลือทางการศึกษา โดยสามารถเลือกรูปแบบและสถานศึกษาได้ตามความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษ ภายใต้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาและหลักสูตรที่เหมาะสมรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของ สพฐ. ปีงบประมาณ 2567-2568 และนโยบายเร่งด่วน (Quick Win) ข้อ 9 ที่มุ่งเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาแก่เด็กพิเศษและเด็กด้อยโอกาส ให้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้และการฝึกอาชีพที่หลากหลายตามศักยภาพ เพื่อสร้างทักษะการดำเนินชีวิตให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดี มีสุข และก้าวสู่ความเป็นสากล โดยอาศัยการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ รัฐจึงส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การเสนอแนะ และการกำกับติดตามตามความ พร้อม สอดคล้องกับแนวคิดของ มณีวรรณ แหวนหล่อ (2561) ที่ระบุว่าผู้บริหารและครูต้องเป็นผู้นำทางวิชาการในการบริหารจัดการงานให้เป็นระบบ โดยเน้นการดึงศักยภาพของภาคีเครือข่าย

เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดของสถานศึกษา

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นองค์กรที่จัดการศึกษาให้กับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญได้แก่ จัดและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อมของคนพิการ เพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนรวม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะคนพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ปี 2567 ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน (2567) ระบุว่าคุณภาพผู้เรียนในหน่วยบริการประจำอำเภอมีจุดที่ควรพัฒนา คือการเข้าถึงเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อบริการทางการศึกษาที่ยังไม่เพียงพอ ประกอบกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายระดับอำเภอในด้านการตัดสินใจ การประเมินผล และการรับผลประโยชน์ยังมีน้อย ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญกับการดึงภาคีเครือข่ายเข้ามามีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนงานวิชาการ ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร สื่อ นวัตกรรม กระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผล และการวิจัย เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้เด็กพิการสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด น่าน จำนวน 3 คน หัวหน้าหน่วยบริการ จำนวน 8 คน ครูผู้สอน จำนวน 22 คน พี่เลี้ยงเด็กพิการจำนวน 44 คน นักสหวิชาชีพจำนวน 23 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 คน รวม จำนวนทั้งสิ้น จำนวน 108 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน ปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริหารไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน หัวหน้าหน่วยบริการ ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน ครูผู้สอน ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน นักสหวิชาชีพ ปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อยกว่า 3 ปีจำนวน 1 คน รวมจำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดน่าน มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล 4) ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดน่านโดยข้อคำถามที่สร้างแบบสัมภาษณ์ นำมาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้าน มากำหนดเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ประมวลผลในการหาค่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน ได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตาราง

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน ด้วยโปรแกรมประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยกำหนดเกณฑ์การ จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม สีสะอาด, 2556 อ้างถึงใน ธนิตรัตน์ศักดิ์ดา, 2565)

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน สรุปข้อมูล และนำเสนอด้วยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดน่าน สรุปผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการ ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดน่าน	ระดับปฏิบัติ		
	μ	σ	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	4.43	0.53	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ	4.79	0.43	มากที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล	4.71	0.47	มากที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์	3.90	0.60	มาก
โดยรวม	4.46	0.50	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ($\mu = 4.79$) ,ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ($\mu = 4.71$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ($\mu = 4.43$) ตามลำดับและด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ ($\mu = 3.90$)

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกรูปแบบเจาะจง 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน หัวหน้าหน่วยบริการครูผู้สอน นักสหวิชาชีพ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อวันที่ 1-10 ธันวาคม 2568 สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ คือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากร มีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรให้มีทิศทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับนโยบาย โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันแบบมีส่วนร่วม และยึดหลักการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ อย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงกับสมรรถนะผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ บริบทของสถานศึกษา

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ คือ ครูและบุคลากร ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนแก้ไขปัญหาผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยเน้นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนและการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการนำองค์ความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนฝึกการ สนับสนุนบุคลากรให้เกิดการพัฒนาด้วยกระบวนการวิจัย และพัฒนาสู่แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล คือ จัดประชุมครูและบุคลากร ให้มีความรู้ด้านการวัดและการประเมินผล พัฒนาครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินเครื่องมือ และวิธีการวัดผลที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนฝึกการ มีการนิเทศและติดตามการประเมินผล รวมถึงการสะท้อนผลการประเมิน รายงานให้ผู้ปกครองทราบพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ คือ การสร้างแรงจูงใจและความก้าวหน้าในสายอาชีพสร้างระบบยกย่อง ให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณสำหรับครูและบุคลากรที่มีผลงาน

วิชาการ/นวัตกรรมที่มีคุณภาพ หรือมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อที่มีคุณภาพ จัดสวัสดิการด้านสุขภาพจิต การตรวจสุขภาพประจำปี สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการผลิตสื่อในรูปแบบทีม หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เปิดโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่นและหน่วยงานภายนอก แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและรับรองคุณภาพสื่อให้มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ และเหมาะสมกับผู้เรียนพิการ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดน่าน อภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่าน ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรร่วมอภิปรายปัญหา นำความรู้จากผู้เชี่ยวชาญมาพัฒนาหลักสูตร ดำเนินโครงการบูรณาการตามบริบท และประเมินผลเพื่อปรับปรุงงานอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุขบา เคนะะอ่อน (2565) และ อนุวัฒน์ ทศนบุตร (2565) ที่ระบุว่า การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมพิจารณาทางเลือก ตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยประเด็นจากการปฏิบัติงาน ช่วยให้การดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้ครูร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ตามศักยภาพผู้เรียน มีการวางแผนกลยุทธ์และสร้างบรรยากาศเชิงบวกในห้องเรียน สอดคล้องกับ พรเทพ เหมรานนท์ (2564) และ อรรถชัย กาหลง (2564) ที่ชี้ว่าการสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตยและการสนับสนุนกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรและชุมชน ส่งผลให้การปฏิบัติงานทั้งทางตรงและทางอ้อมมุ่งไปสู่ประโยชน์สูงสุดขององค์กร

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารส่งเสริมให้ครูร่วมจัดทำแนวปฏิบัติการวัดผล ประชุมทบทวนผล และพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อติดตามพัฒนาการผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายหลักสูตร สอดคล้องกับ นัฐพล พันโน (2566) และ อรรถชัย กาหลง (2564) ที่พบว่าการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมกำกับติดตาม แสดงความคิดเห็นในการประเมินผลอย่างโปร่งใส และร่วมเป็นกรรมการตัดสินผลการปฏิบัติงาน ช่วยให้เกิดการเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมกับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีที่ตอบสนองความต้องการอย่างครอบคลุม สร้างความพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงาน นำไปสู่ความสำเร็จที่น่าภาคภูมิใจ สอดคล้องกับ ธวัชชัย ภูวสิษฐ์ พงศา (2564) และ ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม (2559) ที่ระบุว่าการประสานความร่วมมือเพื่อพัฒนานวัตกรรม รวมถึงการเสริมแรงด้วยการจัดสวัสดิการ การยอมรับ และยกย่องชมเชยเมื่อปฏิบัติหน้าที่สำเร็จ ช่วยสร้างขวัญกำลังใจและคุณค่าในการทำงานให้กับบุคลากรทุกคน

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในงานวิชาการของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดน่านสามารถอภิปรายผลตามผลการจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ มีแนวทางคือผู้บริหารและบุคลากรร่วมกำหนดเป้าหมายและวิเคราะห์หลักสูตรผ่านกระบวนการ PLC เพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ชัดเจนและกระจายอำนาจการตัดสินใจอย่างเป็นระบบตามสมรรถนะผู้เรียน สอดคล้องกับ นัฐพล พันโน (2566) และ วัชรกร ชวดกลางลา (2565) ที่เน้นการเปิดโอกาสให้ครูแลกเปลี่ยนความคิดเห็นวางแผนดำเนินงาน และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาและพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและบทบาทที่ชัดเจนของบุคลากรทุกฝ่ายในการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ มุ่งเน้นให้ครูใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนรายบุคคลและสร้างนวัตกรรม (Best Practice) โดยให้ความสำคัญกับอิสระในการปฏิบัติงานและการสนับสนุนจากผู้บริหาร สอดคล้องกับ วัชรกร ชวดกลางลา (2565) และ กมลชนก ศรีวรรณ (2561) ที่พบว่า การกำหนดกรอบงานที่ชัดเจนควบคู่ไปกับการให้อิสระในการใช้ความรู้ความสามารถและการเสนอแนวคิดปรับปรุงงาน ช่วยสร้างความตระหนักและขวัญกำลังใจ ส่งผลให้บุคลากรทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างสร้างสรรค์

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล เน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการวัดผลที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนพิการ ร่วมกำหนดเกณฑ์และเครื่องมือ พร้อมระบบนิเทศติดตามและสะท้อนผลสู่ผู้ปกครอง สอดคล้องกับนัฐพล พันโน (2566) และ บุษบา เคณะอ่อน (2565) ที่ระบุว่าผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูและชุมชนมีส่วนร่วมตรวจสอบ ติดตามผล และเสนอแนวทางปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายมาตรฐานการศึกษาและนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ มุ่งสร้างแรงจูงใจผ่านระบบยกย่อง ประกาศเกียรติคุณในผลงานนวัตกรรม จัดสวัสดิการสุขภาพ และสร้างเครือข่าย PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอดคล้องกับ ธวัชชัย ภูวสิทธิ์พงศา (2564) และ กมลชนก ศรีวรรณ (2561) ที่เน้นการส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย พร้อมสร้างขวัญกำลังใจด้วยการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเหมาะสมและโปร่งใส การยอมรับในความสามารถ และการร่วมยินดีในความสำเร็จร่วมกัน เพื่อให้บุคลากรทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและมีพลังในการขับเคลื่อนงานให้ก้าวหน้าต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ผู้บริหาร ครูและบุคลากร มีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนด เป้าหมาย วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรให้มีทิศทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับนโยบาย โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ครูและบุคลากร ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนแก้ไขปัญหา ผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยเน้นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนและการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ใหม่

ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล จัดประชุมครูและบุคลากร ให้มีความรู้ด้านการวัดและการประเมินผล พัฒนาครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน เครื่องมือ และวิธีการวัดผลที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนพิการ มีการนิเทศและติดตามการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ การสร้างแรงจูงใจและความก้าวหน้าในสายอาชีพ สร้างระบบยกย่อง ให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณสำหรับครูและบุคลากรที่มีผลงานวิชาการ/นวัตกรรมที่มีคุณภาพ หรือมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อที่มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก ศรีวรรณ. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก.

- ธวัชชัย ภูวสิษฐ์พงศา. (2564). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูปทิศ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นัฐพล พันโน. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุษบา เคณะอ่อน. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรเทพ เหมรานนท์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- มนีวรรณ แหวนหล่อ. (2561). สภาพการบริหารงานวิชาการของครูในระดับประถมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม. (2559). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วิชรากร ขวดกลางลา. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อนุวัฒน์ ทิศนบุตร. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อรรถชัย กาหลง. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.



การบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2
THE INTERNAL QUALITY ASSURANCE SYSTEM MANAGEMENT IN
THE DIGITAL AGE WITHIN THE PHRAO 4 EDUCATIONAL QUALITY
DEVELOPMENT NETWORK GROUP UNDER THE CHIANG MAI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2


¹ดารณี อินชัย และ ²จันทฉาย ยมสูงเนิน

¹Daranee Inchai and ²Junchai Yomsoongnern

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

North-Chiang Mai University, Thailand

¹daraneeinchai512@hotmail.com, ²Junchai@northcm.ac.th

Received: February 10, 2026; **Revised:** February 25, 2026; **Accepted:** February 26, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาแนวทางการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยศึกษาจากประชากรคือ ผู้บริหาร 4 จำนวน 7 คน ครูผู้สอนจำนวน 67 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 74 คน ใช้เครื่องมือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 1) การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า การบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง และการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาตามลำดับ ส่วนด้านที่มี

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

²อาจารย์ ดร. คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการติดตามผลการดำเนินงาน แต่ยังคงอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน 2) แนวทางการพัฒนาด้านการกำหนดมาตรฐานและแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เน้นการกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายดิจิทัลให้ชัดเจน โดยเชื่อมโยงมาตรฐานกับนโยบายระดับชาติและข้อมูลจริงจากการเรียนการสอน ควรนำผลการประกันคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อระบุจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาผ่านนวัตกรรมทางการบริหาร ส่วนการดำเนินงานตามแผนต้องขับเคลื่อนด้วยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม เช่น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการนำงานวิจัยทางการศึกษาหรือนวัตกรรมดิจิทัลมาเป็นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : การบริหารระบบการประกันคุณภาพภายใน, ยุคดิจิทัล , กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพร้าว 4

Abstract

This research aimed to study and propose guidelines for the management of the internal quality assurance system of school administrators in the digital era within Phrao 4 Educational Quality Development Network under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 2. The population consisted of 74 participants: 7 school administrators and 67 teachers. The research instruments included questionnaires and interviews. Data were analyzed using mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), and content analysis. The findings revealed that the overall management of the internal quality assurance system was at the highest level in all aspects. The aspect with the highest mean score was the establishment of educational standards, followed by the preparation of self-assessment reports and the development of educational management improvement plans, respectively. The aspect with the lowest mean score was follow-up and monitoring of operations; however, it still remained at the highest level. The guidelines for development in the areas of setting educational standards and educational management improvement planning emphasize clearly defining a digital vision and policies, linking educational standards with national policies and authentic data from teaching and learning processes. The results of quality assurance and students' learning achievements should be analyzed in depth to identify strengths and areas for improvement through administrative innovations. Implementation of the plans should be driven by participatory working processes, such as Professional Learning

Communities (PLC), and by using educational research or digital innovations as a foundation for systematically developing teaching, learning, and administrative management.

Keywords: Internal Quality Assurance System Management, Digital Era, Phrao 4 Educational Quality Development Network

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดเป้าหมายสำคัญในมาตรา 6 คือการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมาตรา 8 ได้วางหลักการจัดการศึกษา 3 ประการ ได้แก่ การเป็นระบบการศึกษาตลอดชีวิต การดึงภาคสังคม เข้ามามีส่วนร่วม และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนประเทศ การสร้างประชากรที่มีคุณภาพจึงต้องอาศัยการศึกษาเป็น กลไกสำคัญในการพัฒนาความรู้และศักยภาพส่วนบุคคล ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางการเจริญเติบโต ของชาติในภาพรวม หากประเทศใดมีการวางแผนผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ ย่อมสร้าง ความได้เปรียบในการแข่งขันระดับสากล สอดคล้องกับแนวคิดของ นิวตัน น้อยมณี (2562) ที่ระบุ ว่าการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต และนำพาประเทศชาติไปสู่ ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน ภายใต้บริบทของยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและยุคเศรษฐกิจงานพื้น ฐานความรู้ในปัจจุบัน

กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 นิยามการประกันคุณภาพว่าเป็น กระบวนการประเมินและติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละ ระดับ โดยมีระบบควบคุมคุณภาพที่พัฒนาขึ้นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่สังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานของต้นสังกัดอย่างแท้จริง ทั้งนี้ สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่กำหนดตามมาตรฐานให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและบริบทของท้องถิ่นอย่างเคร่งครัด การดำเนินงานเริ่มต้นจากการ จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐาน จากนั้นจึงดำเนินการตามแผนที่ วางไว้พร้อมจัดให้มีการตรวจสอบและประเมินผลภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อติดตามผล การดำเนินงานและนำมาพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สถานศึกษาต้อง จัดส่งรายงานประจำปีแก่หน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำ เพื่อรับการช่วยเหลือในลักษณะการให้

คำปรึกษา แนะนำ และการนิเทศจากหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเกิดการพัฒนายั่งยืน

การประกันคุณภาพการศึกษามีเป้าหมาย 3 ประการ คือ 1) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ 2) ยกระดับคุณภาพผู้เรียน ครู และสถานศึกษาให้ผ่านการประเมินภายนอก และ 3) เสริมสร้างระบบประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็งตามเกณฑ์มาตรฐาน สอดคล้องกับนโยบายปฏิรูประบบการประเมินของกระทรวงศึกษาธิการและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ที่เน้นการประเมินจากสภาพจริงอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ผลการประเมินสะท้อนคุณภาพที่แท้จริงและลดภาระด้านงานเอกสารของผู้ปฏิบัติงาน

อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างพบปัญหาด้านกระบวนการที่ขาดความชัดเจน บุคลากรขาดความชำนาญ และมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้ง Hardware, Software และ Network (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2561) โดยเฉพาะโรงเรียนในเครือข่ายพร้าว 4 ที่ขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และครูผู้สอนมีการใช้ ICT น้อย ส่งผลให้การประกันคุณภาพภายในไม่เป็นไปตามเกณฑ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2, 2567)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อนำผลการประเมินและวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ มาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านการเตรียมการ การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพร้าว 4 ให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพร้าว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพร้าว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพร้าว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัวัว 4 จำนวน 7 คน ครูผู้สอนจำนวน 67 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 74 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปีขึ้นไป ครูผู้รับผิดชอบเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ขึ้นไป จำนวน 1 คน ปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อยกว่า 3 ปี และศึกษานิเทศน์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 คน ปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อยกว่า 3 ปี รวมจำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัวัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัวัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษา 6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัวัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยข้อความที่สร้างแบบสัมภาษณ์ นำมาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในตอนที่ 2 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้าน มากำหนดเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้รับผิดชอบเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 1 คน และศึกษานิเทศน์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรวัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย μ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน σ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2561)

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์เนื้อหาศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรวัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 จากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามหัวข้อหลักที่กำหนดไว้มาสรุปข้อมูล และนำเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรวัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 สรุปผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรวัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรวัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

การบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรวัว 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2	ระดับการปฏิบัติ		
	μ	σ	แปลผล
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา	4.75	0.48	มากที่สุด
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา	4.70	0.54	มากที่สุด
3. ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา	4.67	0.58	มากที่สุด
4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	4.65	0.53	มากที่สุด
5. ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน	4.64	0.52	มากที่สุด
6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง	4.73	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	4.69	0.53	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรวัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\mu = 4.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.75$) รองลงมาคือ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.73$) และด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.70$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.64$)

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรวัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

ศึกษาการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรวัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ครูผู้รับผิดชอบเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 1 คน และศึกษานิเทศน์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 คน เมื่อวันที่ 1-10 ธันวาคม 2568 ประเด็นการสัมภาษณ์ได้แก่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้านมากำหนดเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา คือ ผู้บริหารและบุคลากรร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายดิจิทัลที่ชัดเจน โดยเชื่อมโยงมาตรฐานสถานศึกษาสู่ระดับชาติ นำข้อมูลจริง

จากการจัดการเรียนการสอนมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นตัวชี้วัดเชิงคุณภาพที่แม่นยำ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงมาตรฐานให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะดิจิทัลในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา คือ การนำข้อมูลจากการประเมินมาตรฐานการศึกษา ผลการประกันคุณภาพภายใน และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาวิเคราะห์เชิงลึก ระบุจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา และความจำเป็นเร่งด่วนของสถานศึกษาโดยใช้นวัตกรรมทางการบริหารและเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร (MIS) แพลตฟอร์มดิจิทัล หรือแดชบอร์ดข้อมูล ช่วยให้การตัดสินใจจัดลำดับโครงการเป็นระบบและตรวจสอบได้ แนวโน้มการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความชัดเจน และทำให้การจัดลำดับความสำคัญของโครงการสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา

2.3 ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา คือ การนำผลงานวิจัยทางการศึกษาและนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้เป็นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการบริหารควรรกำหนดนโยบายและกลไกสนับสนุนอย่างชัดเจน ขับเคลื่อนแผนพัฒนาควรใช้กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม แต่งตั้งคณะทำงานหรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ และคัดเลือกผลงานวิจัยและนวัตกรรมดิจิทัลที่สามารถนำไปใช้ได้จริง นำผลงานวิจัยและนวัตกรรมดิจิทัลมาพัฒนา การจัดการเรียนการสอนและกระบวนการประกันคุณภาพภายใน ควบคู่กับกระบวนการนิเทศ ติดตาม และให้คำปรึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาบรรลุเป้าหมายตามแผน และส่งเสริมคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัล

2.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา คือ ควรกำหนดเป็นนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมมาช่วยประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การใช้การใช้ระบบ LMS ,แอปพลิเคชันและระบบออนไลน์ช่วยเพิ่มความหลากหลายของวิธีการประเมิน เครื่องมือออนไลน์สามารถสนับสนุนการเก็บหลักฐานเชิงประจักษ์ในงานการประกันคุณภาพ ควบคู่กับกระบวนการนิเทศ ติดตาม และให้คำแนะนำ ครูและบุคลากรสามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สอดคล้องกับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

2.5 ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน คือ ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบติดตามผลการดำเนินงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ตรวจสอบตัวชี้วัดความสำเร็จให้สอดคล้อง

กับแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ส่งเสริมการใช้เครื่องมือ ICT กับกระบวนการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผล ให้มีความรวดเร็วและต่อเนื่อง การประเมินผลจากข้อมูลจริงในระบบเทคโนโลยีดิจิทัล มาเป็นฐานในการให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุง และพัฒนางานต่อไป

2.6 ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง คือ การสื่อสารวิสัยทัศน์ของ สถานศึกษาให้คณะทำงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกัน และนำวิสัยทัศน์มาเป็นกรอบกำหนด บทบาทหน้าที่ของคณะทำงาน การจัดทำรายงาน ควรเชื่อมโยงเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของ สถานศึกษากับผลการดำเนินงานจริง และดำเนินการผ่านการกำหนดบทบาทของคณะทำงานอย่าง ชัดเจน การจัดทำรายงานอย่างมีส่วนร่วม และการใช้ผลการประเมินเป็นเครื่องมือในการสะท้อน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพำว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 อภิปรายผล ดังนี้

1. ศึกษาการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพำว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถอภิปรายผลของการวิจัย ดังนี้

1.1 การดำเนินงานด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารใช้เทคโนโลยีสารสนเทศวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายความสำเร็จให้ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และบริบทสถานศึกษา รวมถึงใช้มาตรฐานเป็นฐานในการออกแบบ นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองผู้เรียน มีการสื่อสารวิสัยทัศน์และสร้างแรงบันดาลใจผ่านการ ประชุมอบรม ซึ่งสอดคล้องกับ พุทธิภา รงค์ประเสริฐกุล (2566) ที่พบว่าโรงเรียนกำหนดมาตรฐาน ตามประกาศกระทรวงผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยมีแนวทางพัฒนาที่ สำคัญคือการจัดทำคู่มือและแต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อสร้างความ ตระหนักร่วมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ธนพล วงศ์ฉลาด (2564) ในประเด็นการประยุกต์ใช้ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (PLC) เพื่อสร้างจิตสำนึกและภาวะผู้นำร่วมในการกำหนด ตัวบ่งชี้ที่ครอบคลุมหลักสูตร พร้อมกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จอย่างเหมาะสมจากการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนอย่างมีวิสัยทัศน์

1.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา พบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการวางแผน ติดตามผลการดำเนินงานได้สะดวกและทันเวลา สอดคล้องกับ เพ็ชรรัตน์ คงไวย (2564) ที่ระบุว่า สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา (3-5 ปี) และแผนปฏิบัติการประจำปี โดยระบุ กิจกรรมและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน อีกทั้งยังสอดคล้องกับ จีระนันท์ เชื้อนาค (2568) ที่พบว่า ควรวางแผนโดยแต่งตั้งบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่มุ่งเน้นคุณภาพ ผู้เรียน พร้อมกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างเป็นระบบเพื่อให้สะท้อนความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างชัดเจน

1.3 ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา พบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารเป็นผู้นำการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานและเชื่อมโยง เครือข่ายชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับ ลาวัลย์ ตั้งมั่น (2561) ที่พบว่าการนำแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติจริงตามกรอบเวลาและบทบาทหน้าที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด และสอดคล้องกับ สุดาพร หงส์เวียงจันทร์ (2565) ที่ระบุถึงความสำคัญของการจัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกในการศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำโครงการกิจกรรมในรูปแบบแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน

1.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารเน้นใช้ระบบและเครื่องมือประเมินผลรูปแบบดิจิทัลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาหลักสูตร และนวัตกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ กาญจนา ฮวดเส็ง (2567) ที่พบว่า ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำกับติดตามการประเมินผลให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา สถานศึกษา และสอดคล้องกับ จีระนันท์ เชื้อนาค (2568) ในประเด็นการประเมินคุณภาพภายในที่ ควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย พร้อมทั้งเร่งพัฒนาความรู้ด้านการวัดผลให้แก่ครูเพื่อ รวบรวมผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและโครงการต่าง ๆ ให้บรรลุตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดไว้

1.5 ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารเน้นใช้ เทคโนโลยีสร้างระบบสารสนเทศและเครื่องมือติดตามผลที่ครอบคลุม ทั้งด้านหลักสูตร การวัดผล และนำข้อมูลมาออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากร สอดคล้องกับ วรณา ประเสริฐ แก้ว (2561) ที่พบว่าควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ คุณภาพ และนำผลลัพธ์ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา และสอดคล้องกับ สุภาภรณ์ สังฆมณี (2562) ในประเด็นการประชุมวางแผนกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ หลากหลายเพื่อร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย และหาแนวทางแก้ไขปัญหให้เป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษา

1.6 ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารสนับสนุนการใช้รายงาน SAR เป็นเครื่องมือสื่อสารความสำเร็จและสร้างแรงบันดาลใจ พร้อมนำทักษะดิจิทัลมาช่วยวิเคราะห์ผลเพื่อวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สุภาพรณ บุญพันธ์ (2559) ที่ระบุว่าการจัดทำรายงานประจำปีควรนำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย มีหลักฐานข้อมูลที่เที่ยงตรง และระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่ชัดเจน อีกทั้งสอดคล้องกับ สมพร สังวาระ (2563) ในประเด็นการรวบรวมสารสนเทศมาวิเคราะห์และแปลผลตามมาตรฐาน เพื่อค้นหาจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาสำหรับใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานในอนาคต

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพริ้ว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 สามารถอภิปรายผลตามผลการจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา มีแนวทางพัฒนาคือผู้บริหารและบุคลากรต้องกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายดิจิทัลให้ชัดเจน โดยเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษากับแผนพัฒนาสถานศึกษาและนโยบายระดับชาติผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลจริงจากการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ รชต กงซุย (2568) ที่พบว่าทุกกลุ่มบริหารต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน รวมถึงจัดการประชุมอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่สอดคล้องกับมาตรฐานชาติและความต้องการของท้องถิ่น และสอดคล้องกับ ลาวัลย์ ตังมัน (2561) ที่เสนอให้จัดทำคู่มือกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ครอบคลุมกระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนและชุมชน พร้อมทั้งบันทึกการดำเนินงานอย่างครบถ้วนเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีแนวทางพัฒนาคือการนำผลการประเมินมาตรฐานและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อระบุจุดแข็งและจุดควรพัฒนา โดยใช้นวัตกรรมบริหารและเทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับมยุรี วรวรรณ (2563) ที่พบว่าโรงเรียนควรบริหารในรูปแบบคณะกรรมการที่ตั้งทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม พร้อมจัดอบรมสร้างความเข้าใจก่อนระดมความคิดเพื่อสะท้อนปัญหาที่แท้จริง โดยเน้นระบบเก็บข้อมูลออนไลน์จากตัวแทนทุกกลุ่มงานเพื่อให้ข้อมูลถูกต้องเป็นปัจจุบันและพร้อมใช้งานตลอดเวลา และสอดคล้องกับ ญัฐพล จันทรพล (2564) ที่เสนอแนวทางดำเนินงานประกันคุณภาพซึ่งประกอบด้วยกำหนดมาตรฐาน การจัดระบบสารสนเทศ และการติดตามตรวจสอบ โดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางดังกล่าวอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีแนวทางพัฒนาโดยใช้วิจัยและนวัตกรรมดิจิทัลเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้และการบริหาร ควรกำหนดกลไกสนับสนุนผ่านกระบวนการ PLC เพื่อคัดเลือกนวัตกรรมที่ใช้ได้จริงมาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน สอดคล้องกับ ลาวัลย์ ตั้งมัน (2561) ที่พบว่าควรจัดหาแหล่งเรียนรู้และอบรมครูรวมถึงผู้ปกครอง ให้เข้าใจระบบประกันคุณภาพ โดยดำเนินการตามปฏิทินปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด และสอดคล้องกับ ข้าวทิพย์ ทีสุกะ (2564) ที่เสนอให้ประชุมชี้แจงแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการให้ชัดเจน พร้อมสนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอ โดยเน้นการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างเป็นกัลยาณมิตร

2.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีแนวทางพัฒนาคือควรกำหนดนโยบายนำเทคโนโลยี LMS และแอปพลิเคชันออนไลน์มาเพิ่มความหลากหลายในการประเมินและเก็บหลักฐานเชิงประจักษ์ ควบคู่กับการนิเทศติดตามให้บุคลากรใช้เครื่องมือดิจิทัลได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับ ธนพล วงศ์ฉลาด (2566) ที่พบว่าควรพัฒนาทักษะการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้อง และใช้เครื่องมือที่หลากหลายครอบคลุมทุกมาตรฐานตามวงจร PDCA เพื่อจัดทำสารสนเทศในการพัฒนาองค์กร และสอดคล้องกับ พุทธิภา รงค์ประเสริฐกุล (2566) ที่เสนอให้แต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ในการสร้างเครื่องมือที่สอดคล้องกับมาตรฐานสถานศึกษาและกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและเหมาะสม

2.5 ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน มีแนวทางพัฒนาคือควรแต่งตั้งคณะทำงาน และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน โดยส่งเสริมการใช้เครื่องมือ ICT ในกระบวนการนิเทศติดตาม เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและใช้ข้อมูลจริงในระบบดิจิทัลมาเป็นฐานในการให้ข้อเสนอแนะ สอดคล้องกับ วิไลวรรณ นันตะ (2566) ที่พบว่าสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะบุคลากรด้านการตรวจสอบคุณภาพ พร้อมสะท้อนผลการประเมินแก่ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับจิระนันท์ เชื้อนาค (2568) ในประเด็นการติดตามและสรุปผลการดำเนินงานเพื่อแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเป็นระบบ

2.6 ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง มีแนวทางพัฒนาคือการสื่อสารวิสัยทัศน์ให้คณะทำงานเข้าใจตรงกันเพื่อใช้เป็นกรอบกำหนดหน้าที่ โดยเชื่อมโยงเป้าหมายเชิงกลยุทธ์เข้ากับผลการดำเนินงานจริงผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับ มยุรี วรวรรณ (2563) ที่พบว่าควรแต่งตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วนมาจัดทำและกลั่นกรองรายงานก่อนนำเสนอ เพื่อให้ได้รูปแบบที่สมบูรณ์และสะท้อนผลการพัฒนาที่แท้จริง และสอดคล้องกับ เฉลิมพล วิโรจน์รัตน์ (2568) ที่เสนอให้ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการประเมินมาวางแผนพัฒนา

ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต่อเนื่อง ยั่งยืน และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายด้านดิจิทัลของสถานศึกษาให้ชัดเจน โดยเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษากับแผนพัฒนาสถานศึกษาและนโยบายการศึกษาในระดับชาติ
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การนำข้อมูลจากการประเมินมาตรฐานการศึกษา ผลการประกันคุณภาพภายใน และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาวิเคราะห์เชิงลึก ระบุจุดแข็งจุดที่ควรพัฒนา
3. ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การนำผลงานวิจัยทางการศึกษา และนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้เป็นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการบริหาร-ควรกำหนดนโยบายและกลไกสนับสนุนอย่างชัดเจน
4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ควรกำหนดเป็นนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมมาช่วยประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
5. ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบติดตามผลการดำเนินงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ตรวจสอบตัวชี้วัดความสำเร็จให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษา
6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง การสื่อสารวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้คณะทำงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกัน และนำวิสัยทัศน์มาเป็นกรอบกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะทำงาน การจัดทำรายงาน

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา ฮวดแสง. (2567). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ข้าวิทย์ ทีสุกะ. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิระนันท์ เชื้อนาค และคณะ. (2568). แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อเสริมสร้างประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมพัฒนศาสตร์*, 8(7), 70–80. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JSSD/article/view/8611>
- เฉลิมพล วิโรจน์รัตน์. (2568). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. *วารสารมณีเชษฐาราม*, 8(3), 937–951.
- ณัฐพล จันทร์พล. (2564). *การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนพล วงศ์ฉลาด. (2564). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิวัตต์ น้อยมณี. (2562). *การศึกษาไทยกับยุคโลกาภิวัตน์*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2561). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ตักสิลาการพิมพ์.
- พุทธิภา รงค์ประเสริฐกุล. (2566). *แนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดบางหลวง (การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เพชรรัตน์ คงไวย. (2563). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มยุรี รววรรณ. (2563). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม (การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- รชต กงซุย. (2568). แนวทางพัฒนาการบริหารการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลดาวัลย์ ตั้งมั่น. (2561). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วรรณ ประเสริฐแก้ว. (2561). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วิไลวรรณ นันตะ และคณะ. (2566). รูปแบบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 12(6), 2307–2321. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/275024>
- สมพร สังวาระ. (2563). การประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา. ผู้แต่ง.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพรณ บุญพันธ์. (2559). การประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. ใน การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 “ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ไของค์ความรู้สู่ความยั่งยืน” (น. 982–989). วิทยาลัยนครราชสีมา.
- สุตาพร หงส์เวียงจันทร์. (2565). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.



การพัฒนาแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ
วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

THE DEVELOPMENT OF A FOUR - LAYER CONCEPT DEVIATION
DIAGNOSIS TEST FOR GRADE 1 STUDENTS STUDYING
SINGLE-VARIABLE LINEAR EQUATIONS



¹ศิริพร พินิจผล และ ²น้ำทิพย์ องอาจวานิชย์

¹Siripron Pinitpon and ²Namthip Ongardwanich

มหาวิทยาลัยนเรศวร, ประเทศไทย

Naresuan University, Thailand

¹siripronp67@nu.ac.th, ²namthipo@nu.ac.th

Received: May 1, 2026; **Revised:** June 21, 2026; **Accepted:** June 30, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ 3) เพื่อวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จังหวัดพิจิตร จำนวนนักเรียน 338 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน การวิจัยดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ 1) การสร้างแบบทดสอบเพื่อสำรวจมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน 2) การ

¹นักศึกษาปริญญาโท สาขานวัตกรรมทางการวัดผลการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

²รองศาสตราจารย์ ดร. สาขานวัตกรรมทางการวัดผลการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

สร้างและตรวจคุณภาพของแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ 3) การศึกษาเพื่อจำแนกมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า (1) แบบทดสอบวินิจฉัยสี่ระดับที่ทำการศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนจำนวน 7 มโนทัศน์ ประกอบด้วย 3 เนื้อหาหลัก คือ สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว และการนำความรู้เกี่ยวกับการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวไปใช้ในชีวิตจริง โดยมีข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยชั้นคำตอบ (A-tier) ชั้นความมั่นใจของคำตอบ (CA-tier) ชั้นเหตุผล (R-tier) และชั้นความมั่นใจของเหตุผล (CR-tier) (2) ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยากง่ายเฉลี่ยของชั้นคำตอบเท่ากับ 0.40 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.21-0.68 และชั้นเหตุผลเท่ากับ 0.39 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.21-0.75 ค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยของชั้นคำตอบเท่ากับ 0.45 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.21-0.79 และชั้นเหตุผลเท่ากับ 0.36 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.21-0.79 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตามสูตรคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR-20) เท่ากับ 0.87 สำหรับชั้นคำตอบ และ 0.82 สำหรับชั้นเหตุผล และ (3) ผลการวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน (M) รองลงมา คือ กลุ่มขาดความรู้ (LK) กลุ่มมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (SK) และกลุ่มขาดความมั่นใจในความรู้ (NCK) โดยมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนมากที่สุด คือ มโนทัศน์การแทนค่าในนิพจน์พีชคณิต

คำสำคัญ : แบบทดสอบวินิจฉัยแบบสี่ระดับ, มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน, สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว

Abstract

This study aimed to 1) develop the four-level diagnostic test for misconceptions in mathematics on linear equations with one variable, for grade 7 students, to 2) examine the quality of the four-level diagnostic test for misconceptions, and 3) diagnose misconceptions in mathematics on linear equations with one variable for grade 7 students. The sample included 338 grade 7 students in the second semester of the 2025 academic year from extended opportunity schools under the Phichit Primary Educational Service Area Office 1 in Phichit, obtained by multi-stage random sampling. The study was conducted in three phases: 1) development of the diagnostic test for misconceptions; 2) development and evaluation of the quality of the four-level diagnostic test for

misconceptions; and 3) studying and classifying the students' misconceptions. The findings showed that (1) the four-level diagnostic test for studying 7 misconceptions consisted of three main contents: linear equations with one variable, solving linear equations with one variable, and applying knowledge about solving linear equations with one variable in real life. There were 40 questions, each consisting of A-tier, CA-tier, R-tier, and CR-tier. (2) Regarding the results of the quality check of the four-level diagnostic test for misconceptions, the test had an IOC of between 0.67-1.00, a mean difficulty value of A-tier of 0.40 with values from 0.21-0.68, a mean difficulty value of R-tier of 0.39 with values from 0.21-0.75, a mean discrimination value of A-tier of 0.45 with values from 0.21-0.79, and a mean difficulty value of R-tier of 0.36 with values from 0.21-0.79. The reliability of the test according to the Kuder-Richardson formula (KR-20) was 0.87 for A-tier and 0.82 for R-tier. (3) The results of the diagnosis of students' misconceptions showed that most students were in the group with misconceptions (M), followed by the group lacking knowledge (LK), the group with concept attainment (SK), and the group lacking confidence in knowledge (NCK). The most misconception was substitution in algebraic expressions.

Keywords: Four-level diagnostic test, measurement error, normal equation only.

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบมีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ และถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและศาสตร์อื่นๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพ และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1) ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ที่กล่าวว่า วิชาคณิตศาสตร์เป็น

ศาสตร์ที่มีความสำคัญศาสตร์หนึ่ง ซึ่งการศึกษาวิชาคณิตศาสตร์สำหรับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มีเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎีในสาระคณิตศาสตร์ที่จำเป็นพร้อมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ได้ มีความสามารถในการแก้ปัญหา สื่อสาร และสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เชื่อมโยง ให้เหตุผล และมีความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ เห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของคณิตศาสตร์ สามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ตลอดจนการประกอบอาชีพ และมีความสามารถในการเลือกสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีและ แหล่งข้อมูลที่เหมาะสม เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน และการแก้ปัญหา อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เนื่องจากคณิตศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีลักษณะเป็นนามธรรมและมีความสัมพันธ์ของเนื้อหาอย่างเป็นลำดับขั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความเข้าใจเชิงมโนทัศน์ที่ถูกต้องจึงจะสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมไปสู่ความรู้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น การพัฒนามโนทัศน์จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งมากกว่าการเรียนรู้แบบเน้นขั้นตอน เพียงอย่างเดียว (มัญพนา ลากยั้ง, 2562) สอดคล้องกับการศึกษาของ (สินีนานู แพงคำ, 2564) ชี้ให้เห็นว่า หากผู้เรียนมีความเข้าใจเชิงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน จะส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดอย่าง ต่อเนื่อง และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะ เนื้อหาที่มีความเป็นนามธรรม เช่น พีชคณิตหรือสมการ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจเชิงมโน ทัศน์เป็นพื้นฐานสำคัญ

เมื่อผู้วิจัยนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2564 -2567 มาวิเคราะห์ตาม สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) พบว่า สาระการเรียนรู้ที่ได้คะแนนต่ำสุดใน ทุกปีการศึกษา คือ สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต และเมื่อวิเคราะห์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ใน สาระการเรียนรู้ที่ได้คะแนนต่ำสุด พบว่ามาตรฐานการเรียนรู้ที่ได้คะแนนต่ำสุดในสาระที่ 1 จำนวน และพีชคณิต คือ มาตรฐาน ค 1.3 ใช้นิพจน์ สมการและอสมการ อธิบายความสัมพันธ์หรือช่วย แก้ปัญหาที่กำหนดให้ในมาตรฐานนี้จะเกี่ยวข้องกับเรื่องสมการ และการแก้สมการโดยเฉพาะใน หัวข้อสมการ เชิงเส้นตัวแปรเดียว จะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้คณิตศาสตร์ระดับสูง ส่วน ใหญ่มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในเรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวมักเกี่ยวข้องกับความเข้าใจผิด

เกี่ยวกับคุณสมบัติของสมการ การแก้สมการและการใช้สมการเพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง สังเกตได้จากการทำแบบฝึกหัด และแบบทดสอบ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ทำผิด ไม่สามารถแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้ผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำกว่าเนื้อหาอื่น สอดคล้องกับการศึกษาของ (ดาร์วาร์ตน์ นามเกิด และวรรณุช แหยมแสง, 2564) ชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนมักเข้าใจผิดว่าการแก้สมการเป็นเพียงการย้ายตัวเลขหรือเครื่องหมายไปอีกฝั่งโดยไม่คำนึงถึงหลักการทางคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ ผู้เรียนบางคนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงตัวแปรในสมการซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้วิเคราะห์และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องศึกษาหาจุดบกพร่อง สาเหตุ และดำเนินการแก้ไขปรับปรุงต่อไป นั่นคือ จะต้องทำการวินิจฉัยซ่อมเสริมในข้อบกพร่องต่างๆ และหาทางป้องกันสาเหตุบางประการ โดยแบบทดสอบวินิจฉัย มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะบ่งบอกถึงลักษณะความเข้าใจผิดของผู้เรียนว่าเกิดขึ้นจากสาเหตุใด ซึ่งถ้าสามารถวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของผู้เรียนได้ถูกต้อง แม่นยำ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่มโนทัศน์ที่ถูกต้อง และทำลายมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในผู้เรียน การวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนมีอยู่หลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การใช้แบบทดสอบวินิจฉัย (Wijaya, Koes & Muhandjito, 2016) ซึ่งแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ทางเลือกมีหลายประเภท ได้แก่ แบบทดสอบวินิจฉัยแบบเลือกตอบหลายตัวเลือก (Simple Multiple Choice Diagnostic Test) แบบทดสอบวินิจฉัยแบบเลือกตอบสองระดับ (Two Tier Diagnostic Test) แบบทดสอบวินิจฉัยแบบเลือกตอบสามระดับ (Three Tier Diagnostic Test) แบบทดสอบวินิจฉัยแบบเลือกตอบสี่ระดับ (Four Tier Diagnostic Test) แบบทดสอบวินิจฉัยแบบห้าระดับ (Five Tier Diagnostic Test) และแบบทดสอบวินิจฉัยแบบหกระดับ (Six Tier Diagnostic Test)

ด้วยเหตุนี้การวิเคราะห์มโนทัศน์จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการพัฒนาเครื่องมือที่สามารถวินิจฉัย มโนทัศน์ของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในเนื้อหาเรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ซึ่งเป็นเนื้อหาพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์เพื่อใช้ตรวจสอบความเข้าใจ และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อครูผู้สอนในวิชาคณิตศาสตร์จะได้นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในการเรียนการสอนได้ตรงจุด ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ของ

ครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และช่วยส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต และในการเรียนขั้นสูงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสัระดับวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสัระดับ
3. เพื่อวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสัระดับวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จังหวัดพิจิตร จำนวนนักเรียน 338 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสำรวจมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบทดสอบอัตนัย ประกอบด้วย คำตอบและเหตุผลของการตอบ จำนวน 50 ข้อ โดยยึดตามเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อสำรวจและรวบรวมคำตอบที่ผิด หรือมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนต่าง ๆ ในแต่ละข้อ เพื่อใช้สร้างแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสัระดับ

2.2 แบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสัระดับ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อศึกษา มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ลักษณะของแบบทดสอบ ประกอบด้วย 4 ระดับการตอบ คือ 1) ระดับคำตอบ 2) ระดับความมั่นใจส่วนคำตอบ 3) ระดับเหตุผล และ 4) ระดับความมั่นใจ ส่วนเหตุผล โดยระดับคำตอบ (ระดับ Answer หรือ ระดับ A) และระดับเหตุผล (ระดับ Reason หรือระดับ R) เป็นแบบปรนัยแบบเลือกตอบ 4

ตัวเลือก ข้อคำถามจะเป็นคำถามที่มาจากแบบทดสอบสำรวจ ตัวเลขได้จากคำตอบผิดจากแบบทดสอบสำรวจ ในแต่ละขั้นจะต้องระบุคะแนน ความมั่นใจ (Confidence) ที่มีต่อคำตอบทั้งในระดับคำตอบ (ระดับ Answer หรือ ระดับ A) และ ระดับเหตุผล (ระดับ Reason หรือระดับ R) โดยมีระดับความมั่นใจในการตอบ 4 ระดับ คือ ไม่มั่นใจมาก ไม่มั่นใจ มั่นใจและมั่นใจมาก เพื่อตรวจสอบโน้ตทัศน์และความเข้าใจของนักเรียนในเรื่องนั้นๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์ข้อมูลดังขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 สำรวจมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ได้ทำการตรวจสอบผลการตอบของแบบทดสอบเพื่อสำรวจมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการเรียนรู้ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละของคำตอบ และเหตุผลของคำตอบ ซึ่งคำตอบในแบบทดสอบที่ตอบผิดจะนำมาเรียงลำดับมากที่สุดสามลำดับแรกเพื่อสร้างเป็นตัวเลขของแบบทดสอบ

3.2 พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว วิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ คือ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าความยากง่ายของข้อสอบค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวินิจฉัยโดยวิธีการของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน ด้วยสูตร KR-20

3.3 การทดสอบเพื่อจำแนกกลุ่มแนวคิด และแปลผลการวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ได้ทำการจำแนกกลุ่มแนวคิดของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ จะกำหนดเกณฑ์การแบ่งกลุ่มแนวคิดของนักเรียนตามรหัสคำตอบของนักเรียนในการตอบแบบทดสอบ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สรุปผล ดังนี้

1. ผลการสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ เพื่อศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว มีขอบเขตเนื้อหาที่นำมาสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ คือ เนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว มาตรฐานการเรียนรู้ 1.3 ใช้นิพจน์ สมการ และอสมการ อธิบายความสัมพันธ์หรือช่วยแก้ปัญหาที่กำหนดให้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งข้อสอบมีลักษณะเป็นแบบทดสอบวินิจฉัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ชั้นคำตอบ (Answer tier: A-tier) คือ คำตอบของคำถาม เป็นส่วนที่วัดความรู้ในเนื้อหา มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดย 1 ตัวเลือกจะเป็นตัวเลือกที่ถูกต้อง และอีก 3 ตัวเลือก จะเป็นตัวลวงที่แสดงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนซึ่งได้มาจากคำตอบที่ผิด และมีความถี่มากที่สุด 3 ลำดับแรกของแบบทดสอบเพื่อสำรวจมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว

ส่วนที่ 2 ชั้นความมั่นใจของคำตอบ (Confidence of answer tier: CA-tier) คือ การวัดความมั่นใจในคำตอบของคำถามส่วนที่ 1 ชั้นคำตอบว่านักเรียนมั่นใจมากน้อยเพียงใด ข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ คือ มั่นใจมาก มั่นใจ ไม่มั่นใจ และไม่มั่นใจมาก

ส่วนที่ 3 ชั้นเหตุผล (Reason tier: R-tier) คือ เหตุผลของคำตอบ เป็นส่วนที่วัดอธิบายความรู้ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดย 1 ตัวเลือกจะเป็นตัวเลือกที่ถูกต้อง และอีก 3 ตัวเลือก จะเป็นตัวลวงที่เป็นตัวลวงแสดงถึงเหตุผลที่เข้าใจคลาดเคลื่อน ซึ่งได้มาจากเหตุผลที่ผิดและมีความถี่มากที่สุด 3 ลำดับแรก ของแบบทดสอบเพื่อสำรวจมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว

ส่วนที่ 4 ชั้นความมั่นใจของเหตุผล (Confidence of reason tier: CR-tier) คือ ระดับความมั่นใจในเหตุผลของคำตอบว่านักเรียนมั่นใจมากน้อยเพียงใด ข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ คือ มั่นใจมาก มั่นใจ ไม่มั่นใจ และไม่มั่นใจมาก

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ
ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ เพื่อศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และนำไปทดสอบกับ

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ 2 จำนวน 50 คน เพื่อนำผลการทดสอบไปวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ ได้ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ ซึ่งมีค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกข้อ

2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบในด้านค่าความยากง่าย (p) แบบทดสอบวินิจัยสี่ระดับมีค่าความยากง่ายในระดับขั้นคำตอบ (A-tier) อยู่ระหว่าง 0.21 - 0.68 มีค่าความยากง่ายเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.40 ส่วนในระดับเหตุผล (R tier) มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.21 - 0.75 และมีค่าความยากง่ายเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.39

2.3 อำนาจจำแนกแบบทดสอบวินิจัยสี่ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกในระดับขั้นคำตอบ (A-tier) อยู่ระหว่าง 0.21-0.79 มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.45 ส่วนในระดับเหตุผล (R tier) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21 - 0.79 และมีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.36

2.4 ความเชื่อมั่นที่หาด้วยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR-20) ของแบบทดสอบวินิจัยสี่ระดับมีค่าความเชื่อมั่น ในระดับขั้นคำตอบ (A-tier) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86 และระดับเหตุผล (R tier) ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82

3. ผลการวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบ จำนวน 40 ข้อ สามารถจำแนกกลุ่มแนวคิดของนักเรียนได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มแนวคิดที่สมบูรณ์ (Scientific knowledge: SK)
- 2) กลุ่มขาดความมั่นใจในความรู้ (Not confident in knowledge: NCK)
- 3) กลุ่มมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน (Misconception: M)
- 4) กลุ่มขาดความรู้ (Lack of knowledge: LK)

จากผลการวิเคราะห์ทั้ง 3 เนื้อหาหลัก คือ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว และเรื่องการนำความรู้เกี่ยวกับการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวไปใช้ในชีวิตจริง พบว่า ในภาพรวมนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่มีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน (M) ร้อยละ 32.04 รองลงมา คือ กลุ่มขาดความรู้ (LK) ร้อยละ 31.34 อันดับที่ 3 คือ กลุ่มมโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (SK) ร้อยละ 18.43 และอันดับสุดท้าย คือ กลุ่มขาดความมั่นใจในความรู้ (NCK) ร้อยละ 18.18 ตามลำดับโดยนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่มีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน และมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนมากที่สุด คือ มโนทัศน์การแทนค่าในนิพจน์พีชคณิตในเรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว และเมื่อทำการวิเคราะห์คะแนนความมั่นใจของแบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ ใน

ภาพรวมคำตอบของค่าคะแนนความมั่นใจในการจำแนก (CDQ) ในชั้นคำตอบ (A-tier) ชั้นเหตุผล (R-tier) และชั้นของคำตอบและเหตุผล (Both-tiers) พบว่า ในชั้นคำตอบ (A tier) มีค่า CDQ ที่ติดลบอยู่ 2 ข้อ คือข้อ 2 และ 13 ในชั้นเหตุผล (R tier) มีค่า CDQ ติดลบอยู่ 6 ข้อ คือข้อ 1, 2, 3, 9, 18 และ 37 ซึ่งพบมากกว่าชั้นคำตอบ และในชั้นคำตอบและชั้นเหตุผล (Both tiers) ที่มีค่า CDQ ติดลบอยู่ 1 ข้อ คือข้อ 13 โดยข้อ 1, 2, 3, 9, 13 และ 18 เป็นเรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ส่วนข้อที่ 37 เป็นเรื่องการนำความรู้เกี่ยวกับการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวไปใช้ในชีวิตจริง

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการสร้างแบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

แบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างโดยเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อกำหนด มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว จากนั้นจึงสร้างแบบสำรวจมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในลักษณะข้อสอบอัตนัย จำนวน 50 ข้อ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่นักเรียนตอบในคำตอบและเหตุผลที่ไม่ถูกต้อง แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อสร้างตัวลงในแบบทดสอบวินิจัย มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ จำนวน 50 ข้อ โดยแบ่งเป็น 3 เนื้อหาหลัก จำนวน 7 มโนทัศน์ คือ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว 4 มโนทัศน์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว 1 มโนทัศน์ และเรื่องการนำความรู้เกี่ยวกับการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวไปใช้ในชีวิตจริง 2 มโนทัศน์ โดยแบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 4 ระดับ ได้แก่ ระดับคำตอบ (Answer tier) ระดับความมั่นใจในคำตอบ (Confidence of answer tier) ระดับเหตุผลของคำตอบ (Reason tier) และระดับความมั่นใจในเหตุผล (Confidence of reason tier) โดยระดับความมั่นใจแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ มั่นใจมาก มั่นใจ ไม่มั่นใจ และไม่มั่นใจมาก ซึ่งการมีชั้นความมั่นใจในคำตอบ และชั้นความมั่นใจในเหตุผลเพิ่มขึ้นมาเพื่อช่วยวินิจัยว่า คำตอบที่นักเรียนตอบนั้นไม่ได้เกิดจากการคาดเดา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Friyani & Rusilowati (2017) ที่พบว่า แบบทดสอบวินิจัยสี่ลำดับชั้นสามารถ

จำแนกกลุ่มผู้เรียนได้ดีกว่าแบบทดสอบวินิจัยสองลำดับขั้น และสามลำดับขั้น อีกทั้งแบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ ยังช่วยให้สามารถระบุสาเหตุของข้อบกพร่องเพื่อนำไปสู่กระบวนการซ่อมเสริม และพัฒนาผู้เรียนต่อไป

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับ

จากผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า แบบทดสอบมีคุณภาพตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลทางการศึกษา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งค่า IOC มากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการวัด และสามารถวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์, 2545:179) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2561 :237) ที่กล่าวว่า ถ้าจำนวนผู้เชี่ยวชาญตัดสินว่าสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ถือว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ข้อคำถามสามารถวัดได้สอดคล้องกับมโนทัศน์ที่ต้องการวัด ทั้งนี้อาจมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ รวมทั้งศึกษาทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวินิจัยอย่างรอบคอบก่อนดำเนินการสร้างข้อคำถาม นอกจากนี้ยังได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามก่อนนำไปทดลองใช้ จึงทำให้ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด

เมื่อพิจารณาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 50 ข้อ พบว่า มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ คือ ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า 0.20 ซึ่งเป็นข้อคำถามที่จำแนกผู้ที่รอบรู้ กับผู้ไม่รอบรู้ได้น้อยมาก ในการคัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ของแบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับจะต้องคัดเลือกจากข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ทั้งสองชั้นในชั้นคำตอบ (A-tier) และชั้นเหตุผล (R-tier) จากนั้นทำการคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 40 ข้อ พบว่า ค่าความยากง่ายเฉลี่ยของชั้นคำตอบ (A-tier) เท่ากับ 0.40 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.21-0.68 และชั้นเหตุผล (R-tier) เท่ากับ 0.39 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.21-0.75 ทั้งนี้ตามหลักการของการวิเคราะห์ข้อสอบแบบอิงกลุ่ม ค่าอำนาจจำแนกควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จึงจะถือว่าอยู่ในระดับที่ดี (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2561) นอกจากนี้แบบทดสอบยังมีค่าความเชื่อมั่นตามสูตรคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR-20) เท่ากับ 0.87 ในชั้นคำตอบ และ 0.82 ในชั้นเหตุผล ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่าแบบทดสอบมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง ตามเกณฑ์ของการวัดผลทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนบดี อินหาดกรวด (2560:47 อ้างในพรพรรณ โตโฆชนพันธุ์, 2565) ที่พบว่า คุณภาพของ

แบบทดสอบวินิจฉัยหลายตัวเลือกหลายลำดับขั้น (สองลำดับขั้นถึงสี่ลำดับขั้น) จาก 7 งานวิจัย ที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.07 - 0.94 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.35-0.59 ในด้านความเชื่อมั่นส่วนใหญ่มีค่าตั้งแต่ 0.40 - 0.98 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด คงพูน (2560) ที่ได้พัฒนาแบบทดสอบวินิจฉัยทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับสมการสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา และพบว่าแบบทดสอบที่พัฒนาขึ้นมีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.54 - 0.78 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21 - 0.84 แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดและสามารถนำไปใช้วินิจฉัยการเรียนรู้ของนักเรียนได้ ดังนั้นแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสี่ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จึงถือว่าเป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความยากง่าย อำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น และสามารถจำแนกกระหว่างนักเรียนที่มีความเข้าใจเนื้อหา และนักเรียนที่ยังไม่เข้าใจเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อสอบอย่างเป็นระบบ โดยมีการทดลองใช้แบบทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงข้อคำถามก่อนนำไปใช้จริง ส่งผลให้แบบทดสอบมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ผลการวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีการจำแนกกลุ่มแนวคิด ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ มโนทัศน์ที่สมบูรณ์ (SK) กลุ่มขาดความมั่นใจในความรู้ (NCK) กลุ่มมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน (M) และกลุ่มขาดความรู้ (LK) โดยทั้งสามเนื้อหาหลัก คือ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว และเรื่องการนำความรู้เกี่ยวกับการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวไปใช้ในชีวิตจริงพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน (M) ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจในการเรียน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวไม่ถูกต้อง มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนมากที่สุด คือ มโนทัศน์การแทนค่าในนิพจน์พีชคณิต และเมื่อวิเคราะห์มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว พบว่า นักเรียนจำนวนหนึ่งยังมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในหลายประเด็น โดยเฉพาะในเรื่องการใช้สมบัติของการเท่ากัน การย้ายข้างของสมการ และการดำเนินการทางพีชคณิต ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และความสัมพันธ์ของจำนวนกับตัวแปรในสมการ อีกทั้งยังไม่มีพื้นฐานการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ที่ไม่แม่นยำ นอกจากนี้ นักเรียนบางส่วนมักมองเครื่องหมายเท่ากับ (=) ว่าเป็นเพียงสัญลักษณ์ของการหาคำตอบ ทำให้ไม่ตระหนักว่าสมการแสดงถึงความเท่ากันของ

ค่าทั้งสองข้าง ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการจดจำขั้นตอน เช่น การย้ายข้าง โดยไม่เชื่อมโยงกับแนวคิดเชิงรูปธรรม และการใช้คำศัพท์ทางคณิตศาสตร์ที่มีลักษณะเป็นภาษาทางวิชาการมากเกินไปอาจส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถทำความเข้าใจ และประยุกต์ใช้สมบัติการเท่ากันในการแก้สมการได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ โตโภชนพันธุ์ (2565) ที่กล่าวว่า การที่นักเรียนมี โนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนอาจเกิดจากการที่นักเรียนเรียนโดยการจำมากกว่าเข้าใจ ขาดความเข้าใจอย่างแท้จริง และมโนทัศน์เหล่านี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ หากนักเรียนมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในเรื่องเหล่านี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อกระบวนการคิด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในการต่อยอดเนื้อหาที่ซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสักระดับ น่าจะเป็นเครื่องมือในการช่วยวินิจฉัย ข้อบกพร่องของนักเรียนได้ตรงจุดมากขึ้น และสามารถแก้ไขมโนทัศน์ของนักเรียนให้ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ดารารัตน์ นามเกิด และ วรณช แหยมแสง. (2564). *การวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมนาคนาวาอุปถัมภ์สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร*. (ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนบดี อินหากรวด. (2560). *การเปรียบเทียบผลการวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาชีววิทยาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายระหว่างแบบสอบวินิจฉัยแบบเลือกตอบสามระดับกับสักระดับ*. (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *การวัดประเมินการเรียนรู้*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรพรรณ โตโภชนพันธุ์. (2565). *การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยหลายตัวเลือกสัลำดับขั้นเพื่อศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนตรรกยะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. (ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- มัญญา ลาภยิ่งยง. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์. NRRU Community Research Journal Vol.13 No.3, หน้า 1.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2561). การประเมินผลการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด คงพล. (2560). การพัฒนาแบบทดสอบวินิจฉัยทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์และการแก้ โจทย์ปัญหาเรื่องสมการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สินีนานู แพงคำ. (2564). การออกแบบการรายงานผลผู้เรียนเฉพาะบุคคลเพื่อวินิจฉัยระดับความสามารถทางคณิตศาสตร์แบบเรียลไทม์ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับ
นานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

GUIDELINES FOR ACADEMIC ADMINISTRATION ON THE PROGRAMME
FOR INTERNATIONAL STUDENT ASSESSMENT (PISA) INOPPORTUNITY
EXPANSION SCHOOLS UNDER THE KANCHANABURI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

—❖❖❖❖❖—
¹กนกวรรณ พันธุ์ลาภ และ ²สาโรจน์ เผ่าวงศากุล

¹Kanokwan Phanlarp, and ²Saroch Pauwongsakul

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, ประเทศไทย

Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

¹krupor2465@gmail.com, ²sengcomm@gmail.com

Received: May 24, 2026;

Revised: May 29, 2026;

Accepted: July 6, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการบริหารงานวิชาการ และ 2) แนวทาง การบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 212 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามพื้นที่จัดการศึกษา และผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่มจำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า ความเที่ยงตรง

¹นักศึกษา, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

เชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษาและด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) มีดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนรู้กับสถานการณ์จริงหรือบริบทในชีวิตประจำวันของผู้เรียน 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาควรพัฒนาการวัดและประเมินผลโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง มีการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง 4) ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารควรดำเนินการนิเทศแบบกัลยาณมิตรโดยมุ่งเน้น การให้คำแนะนำและส่งเสริมพัฒนาครู และควรเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามา มีส่วนร่วมในการนิเทศ 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้รวมถึงพัฒนาสมรรถนะของครูด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : โครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ, PISA, การบริหารงานวิชาการ

Abstract

This research aimed to study the current state of academic administration and to propose academic administration guidelines based on the Programme for International Student Assessment (PISA) for opportunity expansion schools under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2. The sample consisted of 212 school administrators and teachers under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2, obtained by stratified sampling according to the educational management area.

In addition, a group of eight informants was selected by purposive sampling for a focus group discussion. The research instruments were a group discussion record and a five-level rating scale questionnaire with content validity from 0.67 to 1.00 and reliability of 0.97. The data were analyzed in terms of percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The findings were as follows: 1. The academic administration on the programme for international student assessment (PISA) of the school under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2, overall and for each aspect, the practice is at a high level. When considering each aspect, Ordered by mean from highest to lowest, school-based curriculum development, evaluation and credit transfer procedure, learning management development, educational supervision, and development and utilization of educational technology media. 2. Guidelines for academic administration on the programme for international student assessment (PISA) of schools under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2 were as follows: 1) School-based curriculum development, educational institutions should enhance school-based curricula by prioritizing analytical thinking, problem-solving skills, and the practical application of knowledge in real-world scenarios. 2) Learning management development, schools are encouraged to promote student-centered learning that bridges theoretical content with authentic contexts and the students' daily lives. 3) Evaluation and credit transfer procedure, assessment systems should transition toward authentic assessment. This involves developing diverse evaluation tools and utilizing results to continuously drive instructional improvement and credit transfer processes. 4) Educational supervision, Administrators should implement a "friendly supervision" approach, focusing on supportive guidance for teacher development while collaborating with external experts or organizations to enrich the supervisory process. 5) Development and utilization of educational technology media, institutions must support the integration of digital media and technology in the classroom while consistently upskilling teachers' technological pedagogical competencies.

Keywords: Programme for International Student Assessment (PISA), academic administration.

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วทำให้มีอาชีพเกิดขึ้นมากมาย การเลือกประกอบอาชีพนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการที่บุคคลสามารถเลือกประกอบอาชีพได้เหมาะสมกับตนเองย่อมส่งผลต่อความสุขและโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จทั้งในชีวิตการทำงานและชีวิตครอบครัว อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศด้วย สำหรับนักเรียนกลุ่มอายุ 15 ปี ซึ่งเป็นวัยที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับและกำลังก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จะต้องมีการตัดสินใจที่สำคัญเกี่ยวกับชีวิตในอนาคตโดยหากนักเรียนรู้ถึงเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการทำในอนาคตที่ชัดเจนแล้วย่อมส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายความสำเร็จในชีวิต (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561–2580) มีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความรู้ มีความพร้อมทั้งกายใจ สติปัญญา รวมถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ได้วางกรอบทิศทางและเป้าหมายในการจัดการศึกษาของประเทศให้มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคและโลก ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลเข้มแข็งและเติบโตอย่างมีคุณภาพ เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระบบการบริหารภาครัฐมีประสิทธิภาพทันสมัย โปร่งใสตรวจสอบได้ และประชาชนมีส่วนร่วม คนไทยในอนาคตจึงต้องมีศักยภาพและร่วมกันพัฒนาประเทศ สามารถปรับตัวรองรับบริบทการพัฒนาในอนาคต มีทักษะในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้สังคมแห่งการเรียนรู้ที่คนไทยสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 8) งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการโดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลรวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 13)

โครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for international student assessment หรือ PISA) ริเริ่มโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for economic co-operation and development หรือ OECD) โดยประเมินนักเรียนอายุ 15 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่จบการศึกษาภาคบังคับ มีการประเมินทุก 3 ปีอย่างต่อเนื่อง มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการศึกษาและมุ่งให้ข้อมูลแก่ระดับนโยบาย โครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติเน้นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ความรู้และทักษะในชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียนหรือเรียกว่า “ความฉลาดรู้” ใน 3 ด้าน ได้แก่ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ การประเมินนักเรียนจะวัดทั้ง 3 ด้านดังกล่าวไปพร้อมกัน แต่จะเน้นหนักที่ด้านใดด้านหนึ่งในแต่ละรอบการประเมินซึ่งความฉลาดรู้ทั้งสามด้านนี้ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นสิ่งที่ประชากรจำเป็น ต้องมีเพื่อการพัฒนาและการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ ปัจจุบันนี้มีประเทศจากทั่วโลกเข้าร่วมมากกว่า 80 ประเทศ สำหรับประเทศไทยการพัฒนาคุณภาพของครู และการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูไปสู่ผู้เอื้ออำนวยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญ เช่น การสนับสนุนวิธีการเอื้ออำนวยการเรียนรู้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน และการจัดการห้องเรียนตามความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งการสนับสนุนเหล่านี้จะช่วยให้ครูพัฒนาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนได้ รวมไปถึงการกระจายทั้งทรัพยากรครูและทรัพยากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอและเท่าเทียมมีความจำเป็นเพื่อให้ทั้งโรงเรียนที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมด้อยเปรียบและได้เปรียบของประเทศไทยมีคุณภาพที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น ซึ่งจะทำให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ รวมทั้งการพัฒนาความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนให้มีทักษะในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนตามบริบทของชุมชน และทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อความเสมอภาค คุณภาพของการศึกษาดีขึ้น โดยผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบในปี 2022 ของประเทศไทยพบว่า ด้านคณิตศาสตร์ 394 คะแนน การอ่าน 379 คะแนน และวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิกในทั้งสามด้าน และเมื่อเทียบกับผลคะแนนเฉลี่ยในปี 2018 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยลดลงทั้งสามด้าน ซึ่งนั่นทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องกลับมาทบทวนเกี่ยวกับนโยบายการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ นำไปสู่การประเมินและพัฒนานโยบายทางการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมไปถึงการจัดการเรียนการสอนของประเทศให้มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติต่อไป (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2567)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 คู่มือรับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 27 โรงเรียน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2567 พบว่าคะแนนเฉลี่ยรวมใน 4 กลุ่มสาระหลัก ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศคิดเป็นร้อยละ 31.46 ซึ่งพบว่าคะแนนเฉลี่ยรวมไม่ถึงร้อยละ 50 สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่อย่างชัดเจน ทั้งในด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ความพร้อมทางวิชาการ และการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คะแนนผลสัมฤทธิ์ที่อยู่ในระดับต่ำต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มสาระพื้นฐานที่เป็นเครื่องมือสำคัญต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น เช่น การอ่านออกเขียนได้ การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ และการใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ อาจส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพในอนาคต อีกทั้งยังสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาสในพื้นที่ชนบท ที่ผู้เรียนมีบริบททางสังคมและเศรษฐกิจแตกต่างจากเขตเมือง ส่งผลให้โอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรทางการเรียนรู้ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพมีข้อจำกัด นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำลังคนของประเทศในระยะยาว เนื่องจากผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะอาชีพ การเรียนรู้สายสามัญและสายอาชีพ รวมถึงการเตรียมความพร้อมสู่ตลาดแรงงาน หากผู้เรียนขาดสมรรถนะด้านภาษา การคิดขั้นสูง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีดิจิทัล และภาษาต่างประเทศ ย่อมส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่และประเทศโดยรวม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2, 2567ก)

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำมาปรับปรุงและพัฒนาในการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้การศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน จำนวน 493 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน จำนวน 212 คน แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

พื้นที่จัด การศึกษา	สถาน ศึกษา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	ครู ผู้สอน	รวม	ผู้บริหาร	ครู ผู้สอน	รวม
อำเภอท่ามะกา	7	13	163	176	6	69	75
อำเภอพนมทวน	11	15	160	175	6	69	75
อำเภอห้วยกระเจา	9	12	130	142	5	57	62
รวม	27	40	453	493	17	195	212

ที่มา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2, 2568)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสภาพผู้ตอบแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จำนวน 4 ข้อ คือ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และพื้นที่จัดการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ด้วยการจัดสนทนากลุ่มโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 สรุปผลวิจัย ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน ได้ผลดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู และผู้เกี่ยวข้องในชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับกับโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) และผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร และมีการดำเนินงานตามบทบาทอย่างเป็นระบบ รองลงมาคือ สถานศึกษานำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และสถานศึกษามีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีขั้นตอนการบริหารจัดการในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

1.2 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ส่วนข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ สถานศึกษานิเทศติดตามการดำเนิน การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือ สถานศึกษาจัดบรรยากาศ และแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนเพื่อนำมาใช้วางแผนจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถนะตาม โครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) และสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูพัฒนาความรู้และ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะผู้เรียนตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA)

1.3 ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนร่วมกันพัฒนาเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลที่เน้นสมรรถนะ ตามรูปแบบชุดทดสอบการพัฒนาความฉลาดรู้ของผู้เรียน และผู้บริหารสถานศึกษานิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มี ระดับการปฏิบัติมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ สถานศึกษาจัดทำคู่มือ ระเบียบและแนวปฏิบัติด้านการวัดผลและเทียบโอนผลการเรียน รองลงมาคือ สถานศึกษาใช้ ประโยชน์จากระบบสารสนเทศในการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนในการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ และสถานศึกษามีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพการวัดผล ประเมินผล และเทียบผลการเรียนอย่างเป็นระบบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูผู้สอนมีการวัดผลและ ประเมินผลตามสภาพจริง และใช้หลากหลายวิธีเพื่อสะท้อนคุณภาพของผู้เรียน

1.4 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการจัดกิจกรรมที่ พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการอ่านรู้เรื่องตามโครงการประเมินผล นักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ส่วนข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ สถานศึกษานำผลการนิเทศมาวิเคราะห์ร่วมกับครูผู้สอน และผู้มีส่วน เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รองลงมาคือสถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินการ นิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโครงการ

ประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) และครูผู้สอนนำผลการนิเทศมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้พัฒนาสมรรถนะทั้งสามด้านตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ

1.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ สถานศึกษามีการเผยแพร่ผลงานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาให้แก่หน่วยงานอื่น รองลงมาคือ สถานศึกษาร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการจัดหา และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และสถานศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และสถานศึกษามีการประเมินผลการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการประเมินสมรรถนะผู้เรียนตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA)

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวทางของโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง บูรณาการแนวคิดและลักษณะของชุดพัฒนาความฉลาดรู้เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่สอดคล้องกับการประเมินระดับนานาชาติรวมถึงควรมีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นสถานการณ์หรือบริบทใกล้เคียงกับชุดพัฒนาความฉลาดรู้ และส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรได้รับการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรเชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนรู้กับสถานการณ์จริงหรือบริบทในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการนำความรู้ไปใช้และครูผู้สอนควรปรับ

บทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน มีทักษะการคิดวิเคราะห์มากขึ้น

2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผลโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงควบคู่กับการประเมินรูปแบบเดิม มีการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การจำลองสถานการณ์จริง และแบบทดสอบเชิงสถานการณ์ การวัดผลประเมินผลควรกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนมีความเที่ยงตรงสอดคล้องกับตัวชี้วัดของหลักสูตร และสถานศึกษาควรนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการนิเทศการศึกษา มีแนวทางดังนี้ การนิเทศการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการในลักษณะกัลยาณมิตร โดยมุ่งเน้นการให้คำแนะนำและส่งเสริมการพัฒนาครู มีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้มีความสอดคล้อง ต่อเนื่องกันอย่างสม่ำเสมอ ควรเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ และมุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวทางของโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติอย่างเป็นรูปธรรม

2.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาของผู้เรียน นำสื่อดิจิทัลและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เช่น โปรแกรมจำลองสถานการณ์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาสมรรถนะของครูด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรจัดสรรทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีให้เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนา

คุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะด้านการคิด วิเคราะห์ เพื่อเตรียมเยาวชนให้พร้อมสำหรับการใช้ชีวิตและการมีส่วนร่วมในสังคมในอนาคต สอดคล้องกับคู่มือการใช้งานระบบ PISA (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) กล่าวถึงความสำคัญว่าด้วยการประเมินกับนักเรียนที่มีอายุอยู่ในช่วง 15 ปี การประเมินดังกล่าวตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานที่ว่าคุณภาพของการศึกษาเป็นตัวชี้วัดศักยภาพของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ประเทศที่การศึกษามีคุณภาพย่อมสามารถสร้างเยาวชนที่มีศักยภาพสูงทำให้ประเทศนั้นมีโอกาสสูงที่จะประสบความสำเร็จในการแข่งขันทางเศรษฐกิจในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุณี หงษาชุม (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อรองรับการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อรองรับการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของภัชรพงศ์ พระไว และคณะ (2568) ที่พบว่า การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ด้านความฉลาดรู้ตามเกณฑ์ PISA อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีการดำเนินงานด้านหลักสูตรอย่างเข้มแข็ง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของครูและชุมชน การที่หลักสูตรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้สามารถตอบสนองต่อแนวทางการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดขององค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD, 2018) ที่ระบุว่าระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องเชื่อมโยงการบริหารจัดการกับการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับกฤติยา แผ่นทอง (2563) ที่อธิบายถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ 2560–2579 ได้กำหนดให้คะแนน PISA เป็นตัวชี้วัดสำคัญของคุณภาพระบบการศึกษา และประเทศไทยควรมีระบบการศึกษาที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุณี หงษาชุม (2561) พบว่าการพัฒนาหลักสูตรเพื่อรองรับการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) อยู่ในระดับมาก และมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา

1.2 ด้านการพัฒนาระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ รวมถึงครูผู้สอนมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงทำ

ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย จารุณี หงษาชุม (2561) พบว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภัช รพงศ์ พระไว และคณะ (2568) ที่พบว่าด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ PISA

1.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับสมรรถนะ รวมถึงสถานศึกษามีการประเมินตามสภาพจริง และการประเมินเชิงสถานการณ์ ทำให้สามารถสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้ดีกว่าการสอบแบบเดิมและรายงานผลการประเมิน PISA 2022 ของศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2568) พบว่าประเทศไทยจำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนนโยบายทางการศึกษาในการพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะเพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้อย่างทัดเทียม ดังนั้น ความพยายามในการยกระดับคุณภาพการศึกษาจึงยังคงเป็นภารกิจสำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกัน ดำเนินการต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรทิพย์ เขียวมรกต (2563) ได้ศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจะเข้เกรา เขต 1 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน พบว่าควรประสานให้ผู้ปกครองและทุกภาคส่วนเข้ามาในมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนครูผู้สอนเข้ารับการอบรม รวมถึงจัดสรรงบประมาณและกำหนดแผนพัฒนาครูเพื่อพัฒนาเครื่องมือและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลมากยิ่งขึ้น

1.4 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาเน้นการนิเทศเพื่อพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศการศึกษาในลักษณะ กัลยาณมิตร และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศการศึกษาส่งผลให้ครูเกิดการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของภัชรพงศ์ พระไว และคณะ (2568) ที่พบว่า การนิเทศและการมีส่วนร่วมของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของดาริชะห์, ดาอูด และฟอร์ซี (Darishah, Daud & Fauzee, 2017) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการนิเทศการสอนและการจัดการเรียนรู้โดยฝ่ายบริหารโรงเรียนทัศนคติของครู และความสามารถในการสอน ผลการวิจัยพบว่าระดับการนิเทศการสอน และการจัดการเรียนรู้โดยรวมในโรงเรียนอยู่ในระดับสูงเช่นกัน

1.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะว่ายังมีความเหลื่อมล้ำกันในด้านของการจัดสรรทรัพยากร รวมถึงด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา จากรายงานประเด็นสำคัญเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางการศึกษาจากผลการประเมิน PISA 2022 ของศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2568) พบว่า จากข้อมูลประเทศไทยควรเร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาในภาพรวม โดยการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาครูให้มีคุณภาพ จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ทุกโรงเรียนเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เพื่อส่งเสริมนักเรียนไทยทุกกลุ่มให้มีความสามารถสูงกว่าระดับพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทธมนัส ศรีตระกูล (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของประเทศไทย ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน การจัดสรรทรัพยากรของหน่วยงานรัฐ และสถานศึกษา ยังไม่กระจายอำนาจไปยังสถานศึกษามากเท่าที่ควร

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวม คือ สถานศึกษาควรมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทาง PISA ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบในทุกมิติ ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา และการพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยี โดยเน้นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง การแก้ปัญหาและการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวทางของ PISA มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเชิงสถานการณ์จริง จึงทำให้สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับกระบวนการบริหารงานวิชาการให้บูรณาการทุกด้านอย่างเป็นระบบเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีความพร้อมต่อการดำรงชีวิตและการแข่งขันในระดับสากล ซึ่งสอดคล้องกับที่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2568) ได้ระบุว่า การประเมิน PISA ช่วยให้ประเทศต่างๆ ได้รับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับคุณภาพของระบบการศึกษาและสามารถเปรียบเทียบกับผลลัพธ์กับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก ผลการประเมินนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนานโยบายการศึกษา เพื่อยกระดับสมรรถนะของนักเรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) โดยเน้นด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประเมินตามแนวทาง PISA ให้ความสำคัญกับความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดวิเคราะห์มากกว่าการ

ห้องจำเนื้อหาเพียงอย่างเดียวจึงทำให้สถานศึกษาต้องปรับหลักสูตรให้เน้นการบูรณาการทักษะดังกล่าวเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถตีความวิเคราะห์ และนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเมธาวดี ดวงแก้ว (2565) ที่เสนอแนวทางการบริหารวิชาการของโรงเรียนโดยใช้แนวคิดความฉลาดรู้การอ่านซึ่งช่วยให้การจัดการเรียนรู้สามารถส่งเสริมการเข้าใจและประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงซึ่งเป็นทักษะสำคัญของการประเมินตามแนวทาง PISA ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัชรพงศ์ พระไว และคณะ (2568) ที่มีผลการวิจัยด้านผลสัมฤทธิ์ด้านความฉลาดรู้ตามเกณฑ์ PISA ของนักเรียนโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน สะท้อนถึงทักษะการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริงซึ่งเป็นผลจากหลักสูตรที่เข้มข้นในวิชาตลอดจนการใช้วิธีการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนผลสัมฤทธิ์การประเมินนักเรียนตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA)

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนรู้กับสถานการณ์จริงหรือบริบทในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนมีทักษะการคิดวิเคราะห์มากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง PISA มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงจึงทำให้การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเชื่อมโยงบริบทจริงช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ กลีผล (2565) มีผลการวิจัยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้พบว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติได้จริง และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และสอดคล้องกับจารุณี หงษาชุม (2561) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านการรู้เรื่องด้านการอ่าน ด้านการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ และด้านการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์อย่างหลากหลายและต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผลโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงควบคู่กับการประเมินรูปแบบเดิม และควรนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวัดผลประเมินผลตามแนวทางของ PISA ให้

ความสำคัญกับการวัดสมรรถนะของผู้เรียนในบริบทจริงมากกว่าการวัดเพียงความรู้เชิงเนื้อหาจึงทำให้สถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการประเมินที่หลากหลายและนำผลไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤพงษ์ พิมพ์ทอง (2566) ที่ระบุว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในทศวรรษหน้าควรส่งเสริมและพัฒนาการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของเมธาวดี ดวงแก้ว (2565) ที่เสนอว่า สถานศึกษาควรมีการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียนรวมถึงการพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้มีความหลากหลาย เพื่อให้ผลการประเมินเป็นไปตามสภาพจริง มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาต่อไปได้

2.4 ด้านการนิเทศการศึกษา มีแนวทางดังนี้ การนิเทศการศึกษาควรดำเนินการในลักษณะกัลยาณมิตร โดยมุ่งเน้นการให้คำแนะนำและส่งเสริมการพัฒนาครู ส่งเสริมการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้มีความสอดคล้องต่อเนื่องกันอย่างสม่ำเสมอ และควรเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนจำเป็นต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาจึงทำให้การนิเทศแบบกัลยาณมิตรและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีส่วนสำคัญในการยกระดับสมรรถนะครูและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิศรุตฯ คุณแสน และธีระเดช จิราธนทัต (2568) ที่เสนอว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และประสบการณ์การจัดการนิเทศภายในกับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับฉันทยาภรณ์ สังข์เมือง (2565) ที่เสนอว่าด้านการส่งเสริมและสนับสนุนนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ทางวิชาการทั้งใน และนอกสถานศึกษาด้วยกระบวนการ PLC “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ”

2.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาของผู้เรียน พัฒนาศักยภาพของครูด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องรวมถึงการจัดสรรทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานด้าน

เทคโนโลยีให้เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อและเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายใกล้เคียงกับบริบทจริงตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) จึงทำให้การพัฒนาสมรรถนะครูและการจัดสรรทรัพยากรด้านเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤพงษ์ พิมพ์ทอง (2566) ที่ได้เสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะด้านการศึกษาคือควรส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เพื่อสร้างความคุ้นเคย และยกระดับสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นกับการใช้ชีวิตในยุคปัจจุบัน และการทำงานในอนาคตรวมทั้งเร่งแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ของเด็กที่ต่ำอยู่ให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษารักษากรในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กฤติยา แผ่นทอง, ชญาพิมพ์ อูสาโห, และพฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์. (2563). การบริหารวิชาการของโรงเรียนกวดวิชาตามแนวคิดการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีโลก. *วารสารศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 48(2), 18–33.
- จารุณี หงษาขุม. (2561). *สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อรองรับ การประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธัญยาภรณ์ สังข์เมือง. (2565). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1*. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นฤพงษ์ พิมพ์ทอง. (2566). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในทศวรรษหน้า*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจวรรณ กลสิณ. (2565). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอำนาจทอง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก.

- พรทิพย์ เขียวมรกต. (2563). การศึกษาแนวทางในการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ.
- ภัชรพงศ์ พระไว และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์. (2568). ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านความฉลาดรู้ตามเกณฑ์ PISA ของผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตน์ราชวิทยาลัย. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3 (7), 102
- ภัทรมนัส ศรีตระกูล. (2563). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของประเทศไทย. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 15(2), 213–227.
- เมธาวดี ดวงแก้ว. (2565). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิศรุตฯ คุณแสน และธีระเดช จิราชนัตถ. (2568). แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 8(1), 141-159.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). ความคาดหวังในการประกอบอาชีพของนักเรียนวัย 15 ปี. ค้นจาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2020-52>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. (2567ก). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570). กาญจนบุรี: ผู้แต่ง.
- _____. (2567ข). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2568. กาญจนบุรี: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการใช้งาน PISA STYLE. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2568). แจ้งแนวทางการดำเนินการตามนโยบายขับเคลื่อนการยกระดับผลการประเมินสมรรถนะนักเรียนตามมาตรฐานสากล (PISA). ค้นจาก <https://opec.go.th/pisa/detail/69>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- Darishah, P., Daud, Y., & Fauzee, M. O. (2017). Teaching and learning supervision by school management, attitude of teachers and competency of teaching. *International Journal of Development and Sustainability*, 6(10), 1367–1381.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

USING ENGLISH FOR COMMUNICATION

AND LEARNING IN THE DIGITAL AGE



¹พระมหาไสว สิริปณฺโญ, ²กิตติธัช นาชัย, ³อนุศาสน์ วรบูรณ์ภูมิสุข,

¹Phramaha Sawai Siripanyo, ²Kittithat Nachai, ³Anusat Woraboonpumsuk

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹sawai03099@gmail.com, ²pm.kittidhat@gmail.com,

³anusat5122510@gmail.com

Received: March 9, 2026;

Revised: June 12, 2026;

Accepted: June 20, 2026;

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความหมายและความสำคัญของภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัล (2) วิเคราะห์บทบาทของภาษาอังกฤษต่อการเรียนรู้และการสื่อสารออนไลน์ และ (3) นำเสนอปัญหา ความท้าทาย และแนวทางในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในสังคมดิจิทัล การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และการสื่อสารในสังคมออนไลน์ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำเสนอผลการศึกษาในลักษณะการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่าภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญในฐานะภาษาสากลที่ใช้เป็นสื่อกลางในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และองค์ความรู้จากแหล่งข้อมูลดิจิทัลในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะแหล่งข้อมูลทางวิชาการ เช่น วารสารวิชาการ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และฐานข้อมูลการวิจัยออนไลน์ ซึ่งช่วยส่งเสริมโอกาสใน

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

²อาจารย์ ดร., สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

³อาจารย์ ดร., สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

การเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ที่หลากหลายได้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ภาษาอังกฤษยังมีบทบาทสำคัญต่อการสื่อสารในสังคมออนไลน์ ทำให้ผู้คนจากหลากหลายประเทศและวัฒนธรรมสามารถติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ภาษาอังกฤษ, การเรียนรู้, การสื่อสาร, ยุคดิจิทัล

Abstract

This academic article aims to (1) examine the meaning and importance of English in the digital age, (2) analyze the role of English in learning and online communication, and (3) present the problems, challenges, and guidelines for developing English language skills in a digital society. This study employs documentary research by collecting data from books, academic articles, and related research on the use of English, learning through digital technology, and communication in online society. The collected data were then analyzed and synthesized to present the findings using a descriptive analytical approach. The results of the study reveal that English plays a significant role as an international language used as a medium for accessing information, news, and knowledge from digital sources worldwide. In particular, academic resources such as scholarly journals, electronic books, and online research databases are largely available in English. This allows learners to access a wide range of global knowledge and enhances their learning opportunities. Moreover, English also plays an important role in online communication, enabling people from different countries and cultural backgrounds to communicate, exchange ideas, and build collaborative learning networks effectively.

Keywords: English language, learning, communication, digital age

บทนำ

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา สังคมโลกได้เปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การทำงาน หรือการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้เปิดโอกาสให้ผู้คนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ระหว่างกันได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และไร้ข้อจำกัดด้านระยะทาง ในบริบทของโลกยุคโลกาภิวัตน์ดังกล่าว ภาษาอังกฤษได้กลายเป็นภาษาสากลที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารระหว่างประเทศ เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ถูกใช้แพร่หลายทั้งในแวดวงวิชาการ ธุรกิจ และเทคโนโลยี การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ระดับนานาชาติ และสามารถมีส่วนร่วมในสังคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2560)

ในบริบทของการศึกษา ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล เนื่องจากแหล่งข้อมูลทางวิชาการจำนวนมากบนอินเทอร์เน็ตถูกเผยแพร่ในรูปแบบภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นบทความวิจัย วารสารวิชาการ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือฐานข้อมูลทางวิชาการระดับนานาชาติ ผู้เรียนที่มีทักษะภาษาอังกฤษจึงสามารถเข้าถึงองค์ความรู้เหล่านี้ได้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ภาษาอังกฤษยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลต่าง ๆ เช่น แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ ระบบการเรียนการสอนทางไกล และสื่อมัลติมีเดีย ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง (ทิศนา เขมมณี, 2563)

นอกจากบทบาทด้านการเข้าถึงองค์ความรู้แล้ว ภาษาอังกฤษยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารกับผู้คนจากหลากหลายประเทศและวัฒนธรรมในสังคมดิจิทัล การติดต่อสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อีเมล หรือแพลตฟอร์มการทำงานร่วมกันในระดับสากล ล้วนต้องอาศัยภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อสาร การมีทักษะภาษาอังกฤษที่ดีจึงช่วยให้บุคคลสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันความรู้ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้คนจากทั่วโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยเพิ่มโอกาสในการศึกษาต่อ การทำงาน และการพัฒนาศักยภาพของตนเองในระดับนานาชาติ (วิจารณ์ พานิช, 2562)

นอกจากนี้ การใช้ภาษาอังกฤษร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย เทคโนโลยี

ดิจิทัล เช่น แอปพลิเคชันการเรียนรู้ภาษา แพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ และสื่อการเรียนรู้แบบอินเทอร์แอคทีฟ ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนทักษะภาษาอังกฤษได้อย่างหลากหลายและสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง การบูรณาการภาษาอังกฤษเข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตในสังคมโลกยุคใหม่ได้อย่างเหมาะสม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2561)

จากความสำคัญดังกล่าว การส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลจึงเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างมากในแวดวงการศึกษา นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิดว่าการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษควรดำเนินควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการค้นคว้า วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของภาษาอังกฤษในบริบทของสังคมดิจิทัลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบการศึกษาและการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้สามารถเผชิญกับความท้าทายของโลกยุคใหม่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2562)

ความหมายและความสำคัญของภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัล

ภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัลสามารถอธิบายได้ว่าเป็นภาษาที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางสำคัญในการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้ และการเข้าถึงข้อมูลในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั่วโลก เนื่องจากสื่อดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ และฐานข้อมูลทางวิชาการจำนวนมากใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการนำเสนอข้อมูล ทำให้ผู้ที่มีความรู้ภาษาอังกฤษสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ระดับสากลได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางมากขึ้น นอกจากนี้ ภาษาอังกฤษยังมีบทบาทในการเชื่อมโยงผู้คนจากหลากหลายประเทศให้สามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าภาษาอังกฤษไม่ได้เป็นเพียงภาษาต่างประเทศเท่านั้น แต่ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิตในสังคมดิจิทัลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สุริยัญ ชูช่วย และคณะ, 2568)

ในบริบทของการศึกษา ภาษาอังกฤษถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เนื่องจากเนื้อหาทางวิชาการ งานวิจัย และสื่อการเรียนรู้จำนวนมากถูกเผยแพร่ในรูปแบบภาษาอังกฤษ ผู้เรียนที่มีความรู้ทางภาษาอังกฤษจึงสามารถค้นคว้าองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้จากแหล่งข้อมูลระดับนานาชาติ เช่น ฐานข้อมูลวารสารวิชาการ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และบทเรียนออนไลน์ต่าง ๆ การเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิด

วิเคราะห์และการเรียนรู้ด้วยตนเองได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขาต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง (ภาดา ไทยทองแสง, 2561)

นอกจากบทบาทด้านการศึกษาแล้ว ภาษาอังกฤษยังมีความสำคัญต่อการสื่อสารในสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้คนจากหลากหลายประเทศสามารถติดต่อและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้อย่างไร้พรมแดน การใช้ภาษาอังกฤษจึงช่วยให้การสื่อสารในแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ ฟอรัม หรือชุมชนออนไลน์ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของการทำงาน การท่องเที่ยว และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ การใช้ภาษาอังกฤษจึงไม่เพียงช่วยให้ผู้ใช้สามารถสื่อสารได้กว้างขึ้นเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและส่งเสริมความร่วมมือในระดับสากลอีกด้วย (ทนคง ฮามิลตัน และคณะ, 2568)

ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ภาษาอังกฤษยังมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เนื่องจากคู่มือ ซอฟต์แวร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีส่วนใหญ่ถูกจัดทำขึ้นในรูปแบบภาษาอังกฤษ ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษจึงมีโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้ทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมได้ก่อนผู้อื่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของบุคคลในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ การเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านสื่อดิจิทัลยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างภาษาและเทคโนโลยี ซึ่งสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการใช้เทคโนโลยีไปพร้อมกัน (ปิ่นมะ อธิการันทร และแสนวังทอง, 2567)

กล่าวโดยสรุป ภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัลจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยสนับสนุนทั้งการเรียนรู้ การสื่อสาร และการพัฒนาทักษะของบุคคลในสังคมปัจจุบัน การมีทักษะภาษาอังกฤษไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้จากทั่วโลกได้อย่างสะดวกเท่านั้น แต่ยังช่วยเพิ่มโอกาสในการศึกษา การทำงาน และการพัฒนาตนเองในระดับนานาชาติอีกด้วย ดังนั้น การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน (สิทธิชัย ชีวะโรธ, 2568)

บทบาทของภาษาอังกฤษต่อการเรียนรู้และการสื่อสารออนไลน์

ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ในสังคมออนไลน์ เนื่องจากเป็นภาษาที่ถูกใช้เป็นตัวกลางในการเผยแพร่ข้อมูลและองค์ความรู้ในระดับนานาชาติ สื่อการเรียนรู้จำนวนมากในระบบดิจิทัล เช่น บทความวิชาการ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หลักสูตรออนไลน์ และฐานข้อมูลการวิจัย มักใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการนำเสนอเนื้อหา ผู้เรียนที่มีทักษะภาษาอังกฤษจึง

สามารถเข้าถึงองค์ความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ซึ่งช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ การใช้ภาษาอังกฤษในการค้นคว้าข้อมูลยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบแนวคิดหรือทฤษฎีจากนักวิชาการในระดับสากลได้มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การเรียนรู้มีความลึกซึ้งและกว้างขวางมากขึ้น (ภาดา ไทยทองแสง, 2561)

ในด้านการสื่อสารออนไลน์ ภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาสากลที่ช่วยเชื่อมโยงผู้คนจากหลากหลายประเทศและวัฒนธรรมให้สามารถสื่อสารกันได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์เครือข่ายสังคม ชุมชนออนไลน์ หรือฟอรัมวิชาการ มักใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตั้งคำถาม หรือการแบ่งปันประสบการณ์ ผู้ใช้ที่มีทักษะภาษาอังกฤษจึงสามารถสื่อสารกับผู้คนจากทั่วโลกได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางภาษา นอกจากนี้ การสื่อสารออนไลน์ด้วยภาษาอังกฤษยังช่วยเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม แนวคิด และประสบการณ์จากหลากหลายสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับนานาชาติ (ทนคง ฮามิลตัน และคณะ, 2568)

อีกบทบาทหนึ่งของภาษาอังกฤษในสังคมดิจิทัลคือการสนับสนุนการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกันผ่านเทคโนโลยีออนไลน์ ในปัจจุบันหลายองค์กรและสถาบันการศึกษาใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการประชุม การเรียนการสอน และการทำงานร่วมกันระหว่างบุคคลจากหลายประเทศ ภาษาอังกฤษจึงกลายเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร การนำเสนอข้อมูล และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมการทำงานแบบออนไลน์ ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษจึงมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ การสัมมนาออนไลน์ หรือโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศได้มากขึ้น ซึ่งช่วยเพิ่มศักยภาพด้านวิชาการและวิชาชีพในระดับสากล (สิทธิชัย ชีวะโรธ, 2568)

นอกจากนี้ ภาษาอังกฤษยังมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้เรียน เนื่องจากเครื่องมือและโปรแกรมทางเทคโนโลยีจำนวนมากถูกพัฒนาและนำเสนอในรูปแบบภาษาอังกฤษ เช่น คู่มือการใช้งานซอฟต์แวร์ บทเรียนออนไลน์ หรือสื่อการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี การมีความรู้ภาษาอังกฤษจึงช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากทั่วโลกได้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการใช้

เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21 (สุริย์ยู ชูช่วย และคณะ, 2568)

กล่าวโดยสรุป ภาษาอังกฤษมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้และการสื่อสารออนไลน์ในยุคดิจิทัล เนื่องจากเป็นภาษาที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูล ความรู้ และเครือข่ายการสื่อสารในระดับนานาชาติได้อย่างกว้างขวาง การใช้ภาษาอังกฤษในสื่อดิจิทัลไม่เพียงช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับผู้คนจากหลากหลายวัฒนธรรมอีกด้วย ดังนั้น การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวและประสบความสำเร็จในสังคมออนไลน์ที่มีความเชื่อมโยงกันทั่วโลกในปัจจุบัน

ปัญหาและความท้าทายในการใช้ภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัล

แม้ว่าภาษาอังกฤษจะมีบทบาทสำคัญในสังคมดิจิทัล แต่การใช้ภาษาอังกฤษในบริบทดังกล่าวก็ยังเผชิญกับปัญหาและความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะในด้านความสามารถทางภาษาของผู้ใช้ ซึ่งผู้เรียนจำนวนมากยังขาดทักษะพื้นฐานด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษอย่างเพียงพอ ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจในการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ การขาดทักษะดังกล่าวอาจทำให้ผู้เรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในแพลตฟอร์มดิจิทัล นอกจากนี้ ความแตกต่างของระดับความสามารถทางภาษาในกลุ่มผู้เรียนยังอาจส่งผลให้การสื่อสารและการทำงานร่วมกันในสภาพแวดล้อมออนไลน์เกิดความไม่เข้าใจหรือคลาดเคลื่อนในความหมายได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเรียนรู้และการสื่อสารในยุคดิจิทัล (ภาดา ไทยทองแสง, 2561)

อีกหนึ่งความท้าทายที่สำคัญคือความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงเทคโนโลยีและทรัพยากรทางการศึกษาในระบบดิจิทัล แม้ว่าสื่อออนไลน์จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้จำนวนมากได้ แต่ในความเป็นจริงยังมีผู้เรียนจำนวนมากไม่น้อยที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ดิจิทัล หรือแหล่งข้อมูลที่มีคุณภาพ ความแตกต่างดังกล่าวทำให้เกิดช่องว่างทางการเรียนรู้ระหว่างผู้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเต็มที่กับผู้ที่มิมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร นอกจากนี้ ผู้เรียนบางส่วนอาจขาดทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถใช้สื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการพิจารณาในการพัฒนาการเรียนรู้อังกฤษในยุคดิจิทัล (สุริย์ยู ชูช่วย และคณะ, 2568)

ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและรูปแบบการสื่อสารก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ภาษาอังกฤษในสังคมออนไลน์ เนื่องจากผู้ใช้งานจากประเทศหรือภูมิภาคหลังทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน อาจมีรูปแบบการใช้ภาษา การตีความความหมาย และมารยาททางการสื่อสารที่ไม่เหมือนกัน ความแตกต่างดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือความคลาดเคลื่อนในการสื่อสารได้ โดยเฉพาะในบริบทของการสื่อสารผ่านข้อความที่ไม่มีน้ำเสียงหรือภาษากายประกอบ นอกจากนี้ การใช้คำศัพท์เฉพาะหรือสำนวนในภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรมยังอาจทำให้ผู้ใช้บางกลุ่มไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาหรือเจตนาของผู้สื่อสารได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นความท้าทายที่ต้องอาศัยการเรียนรู้และการปรับตัวของผู้ใช้ภาษา (ทนคง ฮามิลตัน และคณะ, 2568)

นอกจากปัญหาด้านภาษาและวัฒนธรรมแล้ว การใช้ภาษาอังกฤษในสื่อดิจิทัลยังเผชิญกับความท้าทายด้านคุณภาพของข้อมูล เนื่องจากข้อมูลจำนวนมากในอินเทอร์เน็ตไม่ได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบทางวิชาการอย่างเข้มงวด ผู้ใช้ที่มีทักษะภาษาอังกฤษในระดับจำกัดอาจประสบปัญหาในการคัดกรองหรือประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงในการนำข้อมูลที่ไม่ถูกต้องมาใช้ในการเรียนรู้หรือการอ้างอิงทางวิชาการ ดังนั้น ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลออนไลน์ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (สิทธิชัย ชีวะโรธส, 2568)

โดยสรุป ปัญหาและความท้าทายในการใช้ภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัลมีหลายด้าน ทั้งด้านทักษะภาษา ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงเทคโนโลยี ความแตกต่างทางวัฒนธรรม และคุณภาพของข้อมูลในสื่อออนไลน์ ปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้และการสื่อสารในสังคมดิจิทัล หากไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม ดังนั้น สถาบันการศึกษา ผู้สอน และผู้เรียนจึงควรร่วมกันพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษควบคู่กับทักษะการใช้เทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

แนวทางพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในสังคมดิจิทัล

การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในสังคมดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยแนวทางการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน เนื่องจากสื่อดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้คนในทุกช่วงวัย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เว็บไซต์การเรียนรู้ แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา และแพลตฟอร์มออนไลน์ สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะภาษาอังกฤษได้อย่างต่อเนื่องและหลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้ การเรียนรู้ผ่านสื่อ

ดิจิทัลยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสื่อการสอนจากทั่วโลก เช่น วิดีโอการสอน บทเรียนออนไลน์ หรือบทความวิชาการ ซึ่งมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะการฟัง การอ่าน และการทำความเข้าใจ ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอนจึงเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในยุคปัจจุบัน (ทิตินา แคมมณี, 2557)

อีกแนวทางหนึ่งที่สำคัญคือการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านกิจกรรมการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษในสื่อสังคมออนไลน์หรือแพลตฟอร์มดิจิทัลต่าง ๆ เช่น การเข้าร่วมกลุ่มสนทนาออนไลน์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชุมชนการเรียนรู้ หรือการติดตามเนื้อหาที่เป็นภาษาอังกฤษในสื่อดิจิทัล การฝึกใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริงเช่นนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารได้อย่างเป็นธรรมชาติ และเพิ่มความมั่นใจในการใช้ภาษา นอกจากนี้ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ภาษาอังกฤษจากหลากหลายประเทศยังช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมและรูปแบบการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารในระดับสากล (ภาดา ไทยทองแสง, 2561)

สถาบันการศึกษาและครูสอนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนในยุคดิจิทัล โดยควรปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน การนำรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) หรือการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์มาใช้ในการสอนภาษาอังกฤษ สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะภาษาได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน นอกจากนี้ ผู้สอนควรส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เช่น การอภิปรายออนไลน์ การทำงานกลุ่มผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล หรือการนำเสนอผลงานผ่านสื่อดิจิทัล ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและการทำงานร่วมกันของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุริยัญ ชูช่วย และคณะ, 2568)

อีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญคือการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อและการใช้เทคโนโลยีควบคู่กับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เนื่องจากในยุคดิจิทัลมีข้อมูลจำนวนมากเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการคัดกรอง วิเคราะห์ และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่พบในอินเทอร์เน็ต การฝึกให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลภาษาอังกฤษจากแหล่งข้อมูลทางวิชาการ เช่น วารสารออนไลน์หรือฐานข้อมูลการวิจัย จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ข้อมูลอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสม ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมดิจิทัล (สิทธิชัย ชีวะโรส, 2568)

โดยสรุป แนวทางการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในสังคมดิจิทัลควรเน้นการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้ภาษาและการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ การส่งเสริมการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน และการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของผู้เรียน การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ การสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา ผู้สอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ การสื่อสาร และการพัฒนาตนเองในระดับสากลได้อย่างยั่งยืน

สรุป

จากการศึกษาบทบาทของภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัล พบว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้และการสื่อสารในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากเป็นภาษาสากลที่ถูกใช้เป็นส่วนกลางในการเผยแพร่ข้อมูลและองค์ความรู้ในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในสื่อดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ วารสารวิชาการ ฐานข้อมูลการวิจัย และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ต่าง ๆ การมีทักษะภาษาอังกฤษจึงช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและองค์ความรู้จากทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในสังคมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร

นอกจากนี้ ภาษาอังกฤษยังมีบทบาทสำคัญต่อการสื่อสารในสังคมออนไลน์ เนื่องจากเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลจากหลากหลายประเทศและวัฒนธรรม การใช้ภาษาอังกฤษในสื่อสังคมออนไลน์หรือแพลตฟอร์มดิจิทัลจึงช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และองค์ความรู้กับผู้คนจากทั่วโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารในลักษณะดังกล่าวไม่เพียงช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาเท่านั้น แต่ยังช่วยส่งเสริมความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับสากล ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของบุคคลในด้านการศึกษาและการทำงานในอนาคต

อย่างไรก็ตาม การใช้ภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัลยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น ความแตกต่างของระดับทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงเทคโนโลยี และความสามารถในการคัดกรองข้อมูลจากสื่อออนไลน์ ปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการสื่อสารของผู้ใช้ภาษา หากไม่ได้รับการพัฒนาและสนับสนุนอย่างเหมาะสม ดังนั้น การส่งเสริมการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษควบคู่กับการพัฒนาทักษะด้าน

เทคโนโลยีสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัลควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยอาศัยความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา ผู้สอน และผู้เรียนในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านสื่อดิจิทัล การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน และการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ การสื่อสาร และการพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การเตรียมความพร้อมของบุคคลในการดำรงชีวิตและการทำงานในสังคมดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคต

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาบทบาทของภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัล ทำให้เห็นแนวคิดและองค์ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษา เทคโนโลยี และการเรียนรู้ในสังคมปัจจุบันอย่างชัดเจน โดยองค์ความรู้ที่ได้รับสามารถสรุปได้ในหลายประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงองค์ความรู้ระดับสากล

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าภาษาอังกฤษมีบทบาทเป็นภาษาสากลที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้จากทั่วโลกผ่านสื่อดิจิทัลได้อย่างรวดเร็วและหลากหลาย แหล่งข้อมูลทางวิชาการจำนวนมาก เช่น วารสารวิชาการ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และฐานข้อมูลการวิจัย มักใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการเผยแพร่เนื้อหา ดังนั้น ผู้ที่มีทักษะภาษาอังกฤษจึงสามารถศึกษาค้นคว้าและติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขาต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง องค์ความรู้นี้สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสังคมดิจิทัล

2. การบูรณาการภาษาอังกฤษกับเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้

อีกองค์ความรู้หนึ่งที่สำคัญคือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสามารถช่วยเพิ่มโอกาสในการพัฒนาทักษะทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ แอปพลิเคชันการเรียนรู้ และสื่อดิจิทัลต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย นอกจากนี้ การเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

3. การสื่อสารออนไลน์ช่วยสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับนานาชาติ

สังคมดิจิทัลทำให้ผู้คนจากหลากหลายประเทศสามารถติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้อย่างสะดวก ภาษาอังกฤษจึงทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างบุคคลในระดับสากล การสื่อสารผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์หรือชุมชนการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และวัฒนธรรมกับผู้คนจากประเทศต่าง ๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมและการพัฒนาทักษะการสื่อสารในบริบทสากล

4. ความสำคัญของการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อควบคู่กับทักษะภาษาอังกฤษ

อีกประเด็นสำคัญที่ได้จากการศึกษา คือผู้เรียนจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อควบคู่กับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เนื่องจากข้อมูลในสื่อดิจิทัลมีจำนวนมากและมีทั้งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและข้อมูลที่น่าสงสัยไม่ถูกต้อง ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการคัดกรอง วิเคราะห์ และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนนำไปใช้ในการเรียนรู้หรือการอ้างอิงทางวิชาการ การพัฒนาทักษะดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

5. การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเป็นปัจจัยสำคัญต่อการปรับตัวในสังคมยุคดิจิทัล

องค์ความรู้สุดท้ายที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าคือการตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษในฐานะทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การทำงาน หรือการสื่อสารระหว่างประเทศ ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจะมีโอกาสในการพัฒนาตนเองและสร้างโอกาสทางวิชาการและวิชาชีพได้มากขึ้น ดังนั้น การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องจึงเป็นแนวทางสำคัญในการเตรียมความพร้อมของบุคคลให้สามารถปรับตัวและประสบความสำเร็จในโลกยุคดิจิทัลได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ทนคง ฮามิลตัน ม. และคณะ. (2568). สภาพปัจจุบันและปัญหาของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารยุคดิจิทัลของเยาวชนในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดสุรินทร์. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. (16) 2. 153-164.
- ทิตินา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปันมะ พ., อธิการันทร พ., และแสนวังทอง ธ. (2567). การอ่านภาษาอังกฤษ: ความท้าทายใหม่ผ่านกลวิธีการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- ภาดา ไทยทองแสง. (2561). แนวทางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาปริญญาตรี. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2560). *การศึกษาในยุคดิจิทัล: แนวคิดและแนวทางการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริยัญ ชูช่วย และคณะ. (2568). ภาษาศาสตร์เพื่อการเปลี่ยนแปลง: การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อเสริมพลังปัญญาในยุคปัญญาประดิษฐ์. *วารสารสังคมพัฒนศาสตร์*.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2562). *โลกเปลี่ยน คนปรับ การศึกษาไทยต้องเปลี่ยน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- สิทธิชัย ชีวะโรตส. (2568). พลวัตแห่งภาษา: การปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21. *วารสารสังคมพัฒนศาสตร์*.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2561). *การศึกษาไทย 4.0: แนวคิดและทิศทางการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2562). *การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.

